National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A 0N4
FEB 11 1977
Second class mail registration number 1989.

103/A/20/6

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 9 (2856) XXVI aastakäik | Neljapäeval, 3. veebruaril 1977 — Thursday, February 3, 1977 | Üksiknumbri hind 35 centi

Inimõiguste austamine tõstetakse esiplaanile

USA uus välisminister Cyrus Vance andis pressikonverentsi

WASHINGTON — Ühendriikide välisminister Cyrus Vance andis Washingtonis oma esimese ametliku pressikonverentsi, kus ta kinnitas, et president Carteri administratsioon kavatseb siiralt kõneleda ebaõiguse probleemidest kogu maailmas, kaasarvatud N. Liit. Ta lisas siiski, et seda kriitikat tuleb teha „aegajalt" ning vältida sealjuures teravusi ja poleemikasse laskumist.

Minister Vance mainis, et inimõiguste austamine on põhilise tähtsusega ning et nende õiguste rakendamist tuleb viljeleda. „Meie ei hakka käsitama igat juhust, kuid meie avaldame aeg-ajalt oma kommentaare kui meie näeme ähvardust inimõigustele ning kui meie peame oma seisukohtade avaldamist vajalikuks", nentis minister.

Vance sõnavõtust võib järeldada, et Carteri valitsus kavatseb inimõiguste rakendamise ja austamise küsimuses olla palju kategoorilisem kui seda oli Fordi administratsioon, kes ainult üksikutel juhtudel käsitas neid probleeme.

Tundub siiski, et välisministeerium ja Valge Maja lähenevad nendele probleemidele väga ettevaatlikult, kuna ameeriklased katsuvad vältida võimalikke konflikte N. Liiduga.

Informeeritud ringkondadest saadud andmete kohaselt olid välisminister Vance ja president Carter väga häiritud kui välisministeeriumi ilma nende teadmata avaldas venelastele hoiatuse dissident Andrei Sahharovi tagakiusamise pärast.

Vance mõistis oma pressikonverentsil hukka Rodeesia valgete rezhiimi läbirääkimiste katkestamise pärast mustadega. Ta nentis ka et eelolev aasta kujuneb kriitiliseks Kesk-Ida rahule

ning avaldas arvamist, et Genfis tuleks kokku kutsuda uus rahukonverents, millest osa võtavad ka venelased.

Lõpuks kinnitas ta ajakirjanikele, et Ühendriikide valitsus on huvitatud normaalsete suhete jalule seadmisest Vietnamiga, Hiinaga ja Kuubaga, kuid ta ei määritlenud lähemalt, milliseid samme välisministeerium selle suunas kavatseb astuda.

Möödunud nädalal tulid kokku Karavani pidustuse Tallinna paviljoni komitee liikmed, et teha uusi kavasid eeloleval suvel toimuvaks pidustustuseks. Pildil vasakult Reet Varik-White, P. Aljas, Anne Järviste, H. Oja, Ene Runge, Koidula Kittask, T. Tõsine, K. Jõgi ja Marju Säägi.

Foto: J Kreilis

Rootsi Esinduse auhind annetati Käbi Lareteile

STOKHOLM (EPL) — Rootsis annab Rootsi Eestlaste Esindus igal aastal välja eesti kulturiauhinna. See on välismaal asuva eestluse vanimaid ja lugupeetavamaid tunnustuseavaldusi, mida jagatakse aga ainult Rootsis elunevatele kultuuriisiksustele, organisatsioonidele jne. Auhinna zhürii astub kokku iga aasta jaanuari lõpus ja tänavu toimus see juba kuueteistkümnendat korda Stokholmis. Kes on tänavune kultuuriauhinna laureaat, küsime kultuuriauhinna alaliselt sekretärilt Arvi Moorilt, kes just on lõpetanud zhürii koosoleku Stokholmi Eesti Majas.

KÄBI LARETEI

— Zhürii valis üksmeelselt tänavuse, s.o. 1977-nda aasta kultuurauhinna laureaadiks kontsertpianisti ja kahe mälestusraamatu autori Käbi Laretei.

— See tohiks olla populaarne laureaat, kui tähele panna Käbi Laretei erakordset populaarsust ka rootsi ühiskonnas?

— Seda muidugi. Käbi Laretei on otse armastatud rootslaste hulgas. On ta ju mitte üksnes suurepärane pianist, vaid on ka sarmikas isiksus, kes on näiteks televisioonis muusikat populariseerinud, selle autoreid, sisu ja laadi selgitanud ühenduses nende palade esitamisega.

Sealjuures on Käbi Laretei alati jäänud eestlaseks ja alati rõhutanud oma päritolu. Nii Rootsis kui ka välismaal.

— Kas kultuuriauhind määrati talle helikunstnikuna?

— Ei. Seekordne kultuuriauhind oli üldkultuuriliselt alalt. Statuudi järgi vahelduvad auhinnad aastast aastasse: ühel aastal antakse auhind välja kirjanduse alalt, teisel kunsti, kolmandal muusika, neljandal üldrahvusliku kultuuritegevuse alalt. Ja see viimane oli määramise aluseks sel korral.

Zhürii leidis, et Käbi Laretei on viinud eriti möödunud aastal eestlased avalikkuse ette. Mitte ainult pianistina, vaid eeskätt kirjanikuna. Seekordsesse zhüriisse kuulusid prof. Hans Kauri auhinna väljaandja REE esindajana, näitlejatar Lensi Römmer näitekunsti, dirigent ja Eesti Lauljaskond Rootsis esimees Jüri Raid helikunsti ja peatoimetaja Juhan Kokla ajakirjanduse esindajana. Officio kuulun ka mina alalise sekretärina zhürii koosseisu.

— Kui suur on auhind praegu rahaliselt?

— Auhinnasummaks on sel aastal 5000 rootsi krooni (ca $1250.—). Summat tõsteti möödunud aastal — varem oli see 3000 krooni. Kuid majanduslik pool ei ole ju kõige olulisem. Seda on ühiskonna tänu ja tähelepanu meie kultuuri ja kultuuriinimeste vastu.

Brandt kardab uut külma sõda

KOPENHAAGEN — Lääne-Saksamaa endine kantsler ja sotsialistide partei juht Willy Brandt, kes oma võimuloleku päevil rajas tiheda koostöö Ida-Euroopa kommunistlike riikide ja Lääne-Saksamaa vahel, mainis Kopenhaagenis peetud pressikonverentsil, et Tshehhoslovakkia valitsus peaks arvestama nende inimeste seisukohtadega, kes nõuavad Tshehhis inimõiguste rakendamist. Samal ajal hoiatas Brandt aga läänemaailma, et need ei hakkaks ajama endist külma sõja poliitikat kuigi nad ei saa aru Ida-Euroopa kommunistlikes riikides valitsevatest olukordadest.

Riigipank alandas laenuintressi

OTTAWA — Kanada riigipank alandas järjekordselt oma laenuintressi viies selle 8,5 protsendilt 8 protsendile. Intressimäära järjekordse alandamise eesmärgiks on Kanada majanduselule elustava süsti andmine.

T.E. Majas neljap., 10. veebr, kell 7.30 õ.

ÜLE KESKEA IV

„Mida teha vaba ajaga?" — prof. Jüri Daniel. — Laudkonnavestlus: Eva ja Priidu Mann Trentonist, Malle Laansoo

Karavani asjad hakkavad liikuma

Kolmapäeva õhtul toimus Eesti Majas suvise Karavani pidustuse Tallinna komitee esimene koosolekk. Esialgul tegeleti veel osimeste üldiste küsimustega ja mõtete vormimisega. Koos oli külmmekond liiget, kes arutlesid mitmeid probleeme, valmistades ette järgmisel kuul laiema osavõtjaskonnaga koosolekuks.

K. Jõgi tutvustas senise eeltööga, peamiselt toimkonna moodustamisega. Ka on ta suutnud Karavanile jälle 42 sponsorit hankida. Peamiselt oli vestlus uue kavaraamatu koostamise ja sisulise külje kujundamise juures, küsides ka teiste komiteeliikmete arvamisi ja kaastööd.

Kavalises osas on kindlaks kujunenud E. Eerme poolt korraldatava eksliibriste näitus koos samaaegse Edmund Valtmani karikatuuride näitusega, milleks on kunstnikult juba nõusolek olemas ja mis oma aktuaalse rahvusvahelise sisuga peaks kujunema üheks laiemaid hulki huvitavaks näituseks.

Veel on Tallinna paviljonile täitmata linnapea ja Miss Tallinn, aga ka mitmeid teisi komitee liikmete kohti. Tallinna paviljon toimub kavakohaselt eelmiste eeskujul Eesti Majas eeloleval juunikuul.

Külmalaine paljastas Ameerikas energiakriisi

Ühendriikides jäid 2 miljonit inimest ilma tööta

WASHINGTON — Erakordsed külmad ilmad ja suured lumetuisud on löönud Ühendriikide Kesk-Lääne ja põhjapoolsetes osariikides täielikult segi ning tekitanud tohutuid kahjustusi. Kuna küttegaasi tagavarad on vähesed, siis on jäänud paljud vabrikud seisma ning inimesed kannatavad külmades majades ja korterites. Kibe külm ja lumetormid on jätnud ligemale 2 miljonit inimest ilma tööta ning 75 inimest on saanud õnnetult surma.

Eriti suuri kahjustusi on suurte lumesadude ja tuiskude tulemusena tekkinud Kanada piirilinnas Buffalos, mis asub lumevööndis.

Siin on lumetormid matnud oma alla autod, majad ja tänavad ning tänavate lahtiajamiseks on kasutatud isegi sõjaväe abi.

Paljud piirkonnad on muust maailmast täielikult eraldatud ning elanikud on sattunud toiduainete ja kütteainete lõppemise tõttu suurtesse raskustesse. Lume alla maetud rajoonides on ainsaks sidepidamise võimaluseks välisilmaga mootorsaanid, milledega kohale on toodud ka toiduaineid.

Erakordne pikk külmalaine ja suured lumesajud on seadnud Ühendriikide valitsuse tõsise olukorra ette ning selgitanud drastiliselt kuivõrd raskes olukorras on Ühendrilgid oma energiaprobleemide lahendamisel.

President Carter pööras Kongressi poole temale erivolituste andmiseks kriisist haaratud piirkondade loodusliku gaasi levereerimise korraldamiseks, millise ettepanekuga Senat nõustus.

Huvitaval kombel samal ajal kui Ühendriikide kesk-osariigid ja idapoolsed osariigid kannatavad suurte lumesadude all, valitseb läänepoolsetes osariikides suur lume- ja sademete puudus, mille tulemusena Californias on mitmel pool vee tarvitamine piiratud.

Mõned eksperdid arvavad, et külmalaine ajal drastilisel kujul avalikuks tulnud energia kriis sunnib Ühendriike leplikumale poliitikale araablaste suhtes.

Moskva loodab Carterile

Võimumehed kiidavad uut presidenti

MOSKVA — N. Liidu juhid suhtuvad ettevaatlikult Ühendriikide uue presidendi Carteri esimestesse valitsemise päevadesse ja on asunud ettevaatlikult ooteolukorda. Läänemaailma vaatlejad Moskvas mainivad, et Kremli võimud loodavad kõige tihedamat koostööd Carteriga ning usuvad, et ta juhib Ameerika Ühendriigid taas kindlalt detente roobastele.

Moskvas on jäänud mulje, et Kremli juhtkond püüab igal võimalikul juhul Carterit kiita. Seda tehakse nii avalikult kui ka omavahelistel jutuajamistel, kusjuures kõik ebameeldivused jäetakse tahaplaanile ning neist ei räägita.

Vaatamata sellele valitseb Moskvas Carteri ja tema kavatsuste suhtes teatud ebakindlus,

mis on ühest küljest tingitud Carteri vähestest kogemustest välispoliitilisel alal ning teisest küljest tema suurest huvist inimõiguste kaitsmiseks.

VANA ANDRESE KIRIKUS

pühap., 13. veebr. kell 4 p.l.,

KONTSERT-JUMALATEENISTUS

Laulab noortekoor ESTO ATLANTIS, N.Y.

Juhatab Maaja Duesberg-Roos

Pärast kontserti kohvi all saalis

Eesti Kunstide Keskuse

1. GRAAFIKANÄITUS „APPROACHES"

Abel Lee, Margus Lee, Jaan Põldaas, Otto Paju, Jaan Reitav, Peeter Sepp, Rutt Tulving, Agate Veeber
1.—28. veebr. avatud 9—9, laup. 9—5

Laudkonnavestlus ja avamine
teisip, 8. veebr. kell 8 õ.
„Personal Concepts and Methods" — Jaan Põldaas
„Traditional Printmaking Technics" — Rutt Tulving
„Art for People with more Taste and Money" — Peeter Sepp
„Collecting Art" — Eda Sepp
Richview Public Library, 1806 Islington Ave.
(1 blokk Eglintonist põhjapool)

2. NOORTEKOORIDE LAULUPÄEV

„Esto Atlantis", „Hamiltoni Helletajad", „Toronto Vanemgaidide Koor", Peetri koguduse noortekoor „Lootus", Vana Andrese koguduse noortekoor, segakoor „Leelo"
Avab peakonsul Ilmar Heinsoo
Laup. 12. veebr. kell 7 õ.
ST LAWRENCE CENTRE, TOWN HALL
Pääsmed: $5.—, õpilased $3.—
Eelmüük Eesti Abistamiskomitees

3. EESTI KUNSTIDE KESKUSE PÄEV

„Portreesid kaasmaalastest"
Vello Muikma fotoportreede sari,
Fotovõistlus
Helmi Betlem'i portree
Laudkonnavestlus, muusikalisi ettekandeid, diapositiivide programme
Pühap., 13. veebr. 12—8 õ. TARTU COLLEGE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $28.—, poolaastas $14.50 ja veerandaastas $8.—, kiripostiga aastas $46.—, poolaastas $23.50 ja veerandaastas $12.50

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $30.—, poolaastas $15.50 ja veerandaastas $8.50. Kiripostiga USA-s: aastas $51.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $60.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Punaste pealetung Hispaanias

Demokraatlike riigikordade kehtestamine pärast autoritaarsete rezhiimide langemist ei ole lihtne ja kerge ülesanne nagu seda näitab ja kinnitab ajalugu. Kommunistid on alati valvel ja löögivalmis, et ära kasutada igat võimutühemikku ning ebastabiilset olukorda diktatuuri kehtestamiseks ja oma vastaste jäädavaks kõrvaldamiseks. Seda nägime juba Venemaal tsaarirezhiimi kukutamise päevil, mille asemele asunud Kerenski demokraatliku valitsuse kommunistid peatselt kõrvaldasid ja ise asemele asusid. Neid kommunistide manööverdamisi võimule tulekuks nägime ka Saksamaal pärast Esimest maailmasõda ning nendega oleme tutvunenud endistes koloniaalriikides, kus koloniaalvõimu kokkuvarisemisel on kommunistid kohe võimu järele oma käe sirutanud. Kommunistide suuri tehinguid ja vägivallaaktsioone võimule tulekuks nägime hiljuti ka Portugalis ja praegu on nende tähelepanu orbiidis Hispaania, kus diktaator Franco surma järele tehakse energilisi katseid demokraatliku korra kehtestamiseks, mis avab kommunistidele teed igasugusteks manipulatsioonideks ja võimu ülevõtmise katseteks.

Kommunistide võimutaotluse katsed on seda ohtlikumad, et kommuuistlikkude parteide selja taga seisab N. Liit oma tohutu salaluureaparaadiga, tuhandete agentidega, piiramata rahasummadega ja vajaduse korral ka relvasaadetistega. Peaaegu kõik tähtsamad kommunistlikud tegelased, kes taotlevad ühes või teises riigis võimu ülevõtmist on saanud oma väljaõppe N. Liidus ja suurem osa neist on Moskva truud sulased ja käskudetäitjad ametnikud.

Hispaania olukord on praegu eriti pinev ja ohtlik, kuna kommunistid on saatnud sinna põhjaliku väljaõppe saanud professionaalsed mõrvarid ja kurjategijad, kes küüditavad silmapaistvaid isikuid ja mõrvavad politseinikke ja korravalvureid, külvates hirmu ja terrorit elanikkonna ridadesse ning taotledes sellega valitsuselt järelandmisi. Need on klassikalised kommunistide võtted, mida on kasutatud varem paljudel juhtudel suure eduga seal kus punaste vastastel on puudunud julgus ja ettenägelikkus selliseid terroriaktsioone rangete vastuabinõudega likvideerida.

Paljud kogemused kinnitavad, et demokraatlik süsteem satub alati suurtesse raskustesse kui tal tuleb tegemist teha hästiorganiseeritud ja sihikindlate kommunistidega, kes ei tagane võimu poole pürgimisel ühestki abinõust, kaasaarvatud terror ja vägivald. On loomulik, et sellises olukorras tekivad kommunistidele vastukaaluks parempoolsed ekstremistlikud grupid, kelle de põhimõtteks võitluses kommunismi vastu on silm silma ja hammas hamba vastu. Seda näeme ka praegu Hispaanias, kus pärast kahe nimeka parempoolse tegelase küüditamist ühes Madriidi advokaadikontoris mõrvati neli advokaati, kes olid kommunistliku partei liikmed.

Hispaania on kommunistidele järjekordseks katseväljaks oma võimupiiride laiendamiseks Euroopas. Portugalis ei käinud punaste käsi kaugeltki nii hästi nagu nad lootsid ning nende võimuhaaramise katsetele tõmmati õigel ajal kriips peale. Kas see õnnestub ka Hispaanias, on praegu maetud paksu teadmatuse loori taha. Ei ole aga mingit kahtlust, et punaarmee tsiviilrõivastes eelväed on ilmunud Madriidi ja teiste Hispaania linnade tänavatele, tekitades ebakindlust ja segadust ning terroriseerides elanikke, mis peab loomа eelduseid demokraatliku valitsuse kukutamiseks ja võimu ülevõtmiseks.

K.A.

TEISED LEHED

Rootsis ilmuv „Teataja" kirjutab okup. Eestist saabunud turistide Torontos külaskäigu kohta järgmist:

„Raskesti mõistetavaid mõttekäike esines hiljuti Kanada eesti avalikkuses. Okup. Eestist saabus segakoosseisuga inimgrupp, kuhu kuulusid nimekaid lauljaid (Tiit Kuusik, H. Krumm), näitlejaid (Järvet) aga ka propagandiste ja politrukke. Osa eestlasi käis lauljate-näitlejate esinemist kuulamas-vaatamas, osa mõistis seda hukka. Isegi Rahvusliku Välisvõitluse Kesknõukogu pidas tarvilikuks esineda manitseva resolutsiooniga.

Võib ütelda, et osalt saavutas Soveti võim seda, milleks seltskond Kanadasse saadeti: tekitada segadust ja lõhesid. Oleks ülim aeg, et selliseid asju külmalt arutataks. Me käisime ise nii Soveti kui Saksa okupatsiooni ajal teatris ja kontserdil. Ei olnud midagi parata, et ühel aastal istusid saalis Lauristin ja Säre ning teisel Litzmann ja Mäe. Kodumaalt saabuvail kunstnikel ei ole sinna midagi parata, et neid saadavad politrukid — veel ei ole Venemaa asjad nii kaugel, et vangi ilma valvurita käima lastakse.

Aidake kaasa

„VABA EESTLASE"

levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele

Meil ei maksa oma inimeste poliitilist hoiakut alahinnata. Kui nad tahtsid Tiit Kuusikut jt. kuulda, siis ei olnud mingit tähtsust asjaolul, et samas ruumis viibisid ka vangivahid.

Kui kommunistid suurte lootustega plaanitsevad oma nn. kultuuriofensiivi, siis kindlasti oskab pagulaskond teri aganaist eraldada. Või nagu taanlased ütlesid Saksa okupatsiooni ajal: tehkem vahet Goethe ja Gestapo vahel.

Huvitav oli aga Kanada eesti ajakirjandusest lugeda, et sealne võimlemisjuht Evelyn Koop sõidab oma trupiga esinema Pekingisse ja on tegev võimlemiskavadega 1980. a. Moskvas toimuval olümpial. Ei ole lugenud mingeid kurjustamisi või resolutsioone seoses sellega — ometi toimub see sõit vabast maailmast oma vabal tahtel. Miks aga siis mõista hukka kodumaalt sundolukorrast saabujaid ja kohtumisi nendega?"

Prantsuse kommunist:

Hrushtshov ei hävitanud stalinismi juuri

Prantsuse kommunistliku partei arvates Nõukogude Liidu omaaegse juhi Nikita Hrushtshovi salajane raport stalinismist 1956. aastal polnud küllalt põhjalik ja selle puudused viisid teda ennast võimult kõrvaldamisele.

Terava kriitika kuulsale raportiile ja N. Liidu kommunistliku partei 20. konverentsile koos selle poliitika karile ajamisest on esitanud juhtiv prantsuse marksismi uurija Jean Elleinstein. Ta on pratnsuse kommunistliku partei ajaloolane, kes on ka kirjutanud ulatusliku raamatu N. Liidu ajaloost. Möödunud novembris oli ta partei kandidaat parlamendiliikme täiendusvalimistel.

Elleinstein peab Hrushtshovi veaks seda, et tema juhatusel kommunistlik partei ei purustanud stalinistliku koletise juuri,

nii, et neist ei saanuks uuesti kasvada mineviku tüvi okste ja lehtedega." Hrushtshovi kõrvaldamine aastal 1964 ja N. Liidu areng selle järel näitasid, et just selliselt toimus 20. parteikonverentsi poliitika suhteline ebaõnnestumine. Tulemuseks oli, et „stalinistliku korra olulised põhijooned jäid maksma."

Elleinsteini pikk analüüs Hrushtshovi rapordist esitati juba möödunud aasta veebruaris vestluse raamides, mis toimus Pariisis N. L. kommunistliku partei 20. parteikongressi mälestuseks. Tema sõnavõtt sliski avaldati alles praegusel aastavahetusel õhtuleht „Le Mondes".

Sellele prantsuse tuntud ajaloolise uurija arvustuse avaldamisele lisandub aateline piiriajamine, mida prantsuse kommunistid on harrastanud Moskvaga pärast möödunud aastast „Euroopa kommunismi" erapooletuse liinile asumist.

Elleinstein rõhutab, et Hrushtshovi teeneid pole põhjust vähendada, kuna ühel päeval ta saab ajaloos — ka omal maal — talle kuuluva koha.

Samas ta tõdeb, et N. Liidu juhi rapordis ei leidu vähimatki tõsist marksistlikku analüüsi, mis oleks suuteline selgitama Stalini-aegseid kuritegusid. Rapordi puuduseks peab Elleinstein, et selles pole küllalt käsitletud „stalinistliku diktatuuri" aegse terrorismi ulatust ja vangilaagreid.

Ta märgib, et rapordi alguses ei puudutata Moskva protsesse 1930-dail aastail, II maailmasõja järgset antisemiitlust „suurvene natsionalismi" tagajärjel ja kultuuriprobleeme, mis puudutavad intelligentsi ja N. Liidu juhtkonna suhteid.

Prantsuse kommunisti arvates Hrushtshov ei esitanud järjekindlalt oma rapordi eelseid sündmusi kui ta võitles tugevate mineviku jõududega.

Nii tuli 20. parteikonverentsi sisemistest tülidest avalikkusele nähtavaks ainult jäämäe tipp, ütleb Elleinstein 1957. a. juunisündmusist rääkides. Siis Hrushtshov hääletati maha presiidiumi poolt kuid keskkomitee osutus ta päästjaks.

„Me teame, et Hrushtshov landes kokku „mammutite" löökide all, kes tahtsid pöörda 20. parteikonverentsi vaimu tagasi eelnevasse jääaega," lisas Elleinstein.

Libeeria lipud, Ameerika laevad

Libeeria lipu all sõitvatest laevadest kuuluvad 46,5 prots. ameeriklastele

OTTAWA — Kuus neist seitsmest Libeeria lipu all sõitvaist tanklaevadest, mis tegid avarii läbi USA rannikul või sisevetes olid ameeriklaste omad. Tegelikult omavad Ameeria laevakomaniid 46,5% Libeeria lipu all sõitvaist laevadest. Kokku on aga Ameerika tanklaevadest 81,6% teiste maade lippude all. Kui arvestada juurde ka kaubalaevad, siis on 57.4% USA sõitvaist laevadest registreeritud Libeerias. Nii on lauses, et Libeeria kaubalaevastikku juhitakse New Yorgist, paljugi tõtt.

Sel põhjusel kõik põhjalikumad uurimised Libeeria laevade avariidest ja teistest õnnetustest osutuvad väga piinlikeks juhtumeiks nii USA valitsusele kui ka kogu maa laevandusele.

Selliseid riike on praegu 13 (Libeeria, Panama, Küpros, Singapore, Somaalia, Liibanon, Honduras, Marokko, Malta, Kostariika, Sierra Leone, San Marino ja Haiti), mis pakuvad mitmesuguseid soodustusi välismaade laevakompaniidele.

Nende soodustuste hulgas on punkt, et registreeritavate laevade omanikud ja meeskonnad võivad olla välismaade alamad. Ainult registreerimise raha ja aastane tonnaazhi maks tuleb tasuda.

Need maad ei sega laevakompaniide tegevusse. Neil pole üldse vahendeid, millega võiksid valvata meeskondade saatust, nende palkasid ja töötingimusi või kontrollida laevade merekõlbulikkust. Need laevad tavaliselt ei käi kusagil „kodusadamas".

Kui laeva tahetakse registreerida Libeeria lipu alla, ei pea laevakompanii esindaja minema Libeeriasse, vaid New Yorki kohalikku Libeeria konsulaati, mis asub Park avenüül.

On selge, et laevakompaniid soovivad maksimaalset võitu ja need „odava-lipu-maad" pakuvad kõiki võimalusi. Maailma kaubalaevastikust on 21% registreeritud „odava-lipu-maadel," kuid ka hukkunud laevadest on 36% olnud pärit neist maadest. Tanklaevade suhtes on lugu veelgi halvem. Libeeria registris on 26% maailma tanklaevadest, uppunud laevadest on aga 40,7% Libeerias registreeritud.

Detsembri keskajani on õnnetuste seerias olnud järgmised „odava-lipu-maade" laevad.

15. dets. tanklaev „Argo Merchant" liikus 25. miili kursist välja, sõitis karile ja murdus, lastes vette 7,6 miljonit galloni õli.

17. dets. plahvatas Libeeria lipu all sõitev tanklaev „Sansiena" Los Angelese sadamas, surmates 9 meremeest ja haavates 50 inimest.

19. dets. lahkus Panama lipu all sõitev tanklaev „Grand Zenith" Inglismaalt kaasas 38 hiina meremeest ja 8 miljonit gallonit õli. Laev pole kunagi oma sihtkohta USA idarannikule jõudnud.

24. dets. voolas 2000 gallonit diiselõli Libeeria laevast „Oswego Peace" Thames'i jõkke New Londonis, Connecticutis.

27. dets. oli rooliviga Libeeria tanklaeval „Olympic Games" ja 133.500 gallonit tooröli voolas Delaware jõkke.

Sama seeria on jätkunud ka uuel aastal.

Üks Libeeria tanklaev sõitis karile detsembri lõpul ja teises oli 7. jaan plahvatus. Kummaski õnnetuses ei pääsenud õli vette.

„Argo Merchant" ja „Grand Zenith" on mõlemal ehitatud 1953. a. Võib arvata, et laevaseadmeid ei peetud vajaduse kohaselt korras kuna mingit kontrolli pole olemas. „Argo Merchant'i" kompass oli õnnetuse ajal korrast ära, nii poleks ka automaatjuhtimine aidanud.

Kremli diktaatorid hoolitsevad järglaste eest

Moskvas sai teatavaks, et Kremli välisministri Andrei Gromõko poeg Anatoli Gromõko on määratud N. Vene Teaduste Akadeemia Aafrika Instituudi direktoriks. Seniti töötas Anatoli Vene saatkonnas Washingtonis ja Londonis teisejärgulistel kohtadel.

Mõned päevad varem sai teatavaks, et peadiktaator Brezhnevi poeg Juri Brezhnev on määratud väliskaubanduse ministri asetäitja kohale.

Nähtub, et suurnikud määravad varakult oma perekonnast järglasi kohtadele, mis hiljem redelipulgaks valitsemisaparaadi võtmepositsioonidele. Rahvast sellega Venemaal ei üllatata, kuna valitsejad on poegade määramisega kõrgetele kohtadele tegutsenud kogu aeg kui neil poegi, tütreid, väimehi ja minijaid määrata on olnud.

VES

Kommentaarid

N. Liidust eksiili saadetud kirjanik Aleksander Solzhenitsõn mainib oma uuemas raamatus „Warning to the West" (Hoiatus läänemaailmale) et meie kohus ei ole mitte ainult vabadustihkavate rahvaste vaid ka endi huvides vastupanu organiseerida N. Liidu üha kasvavale tugevusele. Detente poliitika teoreetikute poolt propageeritud väide, et meie peame N. Liiduga koos töötama tuumasõja vältimiseks, ei pea Solzhenitsõni arvates kuidagi paika, kuna tuumasõja tekkimiseks pole mingisuguseid põhjuseid, sest N. Liit vallutab ilma sõjata nagunii tükk-tükilt läänemaailma.

Solzhenitsõni väidete täienduseks võiks mainida, et need järelandmised N. Liidule toimuvad vaatamata sellele, et läänemaailma kasutuses on tohutud ressursid, inimesed, tööstused ja tehnoloogia sellele pealetungile vastu astumiseks. Kuid läänemaailma riigimehed ja töösturid ei rakenda neid suuri võimalusi ja nende kätte usaldatud jõutegureid mitte kommunismi vastu võitlemiseks vaid hoopis vastupidi — kommunismi toetamiseks. See on kummaline, mõistmatu ja arusaamatu — kuid kahjuks nii ta on.

Selles olukorras on seda rõõmustavam, et üks grupp inimesi on Torontos võtnud endale Committee for the International Rally for World Freedomi sildi all ülesandeks ikestatud rahvaste organisatsioonide toetusel korraldada 5. veebruaril Holiday Inn'i Commonwealth Ballroomis rahvusvahelise demonstratsiooni vabaduste taastamiseks maailmas ja kommunismi vastu võitlemiseks. Demonstratsiooni korraldajad on peamised noored inimesed, kes teevad oma tööd teatud määral usulistel motiividel. Kuid nad teevad seda suure entusiasmi ja vaimustusega, mis on seda imetlusväärsem, et raha selliste suurürituste korraldamiseks tuleb annetustest ja shokoladikarpide müümisest ukse tagant ükse taha käies.

Ja kas meie ei jõua siit lõpuks lõppjäreldusenі, et noorusliku idealismiga ja vaimustusega on maailmas vabaduste taastamiseks võimalik palju rohkem ära teha kui poliitikute tühiste lubadustega ja rahameeste kinnipigistatud rusikas ulatatud rahadega!

o

Räägitakse, et Iisraeli mõju Ühendriikide poliitilistele ringkondadele on märkimisväärselt suur ning et ameeriklased on valmis Iisraeli iga olukorras ja iga summaga aitama kui see vajalikuks osutub.

Kuid Ühendriikides on ka selle poliitika vastaseid, kellede seisukohad ei domineeri suurajalehtede veergudel ning televisiooni- ja raadiosaadetes, kuid mis siiski ilmuvad siin ja seal päevavalgele. Nii näiteks kirjeldab ajakirja „World Oil'i" toimetaja ühes oma novembrikuu juhtkirjas üksikasjaliselt, kuidas Iisraeli torpeedopaadid takistavad egiptuse-ameerika ühisettevõtte õlipuurimisi Suezi

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

5. ja 6. veebr. on valvearstiks dr. Pahapill, tel. 921-7777.

Pühapäeval EKN kõnekoosolek Eesti Majas

Eeloleval pühapäeval, 6. veebruaril kell 4 p. l. toimub Eesti Maja väikses saalis EKN kõnekoosolek, kus selgitatakse aktuaalseid päevaprobleeme. Koosolekul kõneleb EKN väliskomisjoni esimees Laas Leivat, käsitades üldist välispoliitilist olukorda, kuna EKN abiesimees Montrealis P. Möldre kõneleb olukorrast Quebecis ja selle tagapõhjast. EKN esindaja Ülemaailmses Eesti Kesknõukogus toimetaja H. Raudsepp New Yorgist kõneleb küsimusest, mida on meil oodata Ühendriikide uuelt valitsuselt president J. Carteri juhtimisel. Ettekandeile järgnevad läbirääkimised. Koosoleku lõppsõna ütleb EKN esimees U. Petersoo.

TOETAGE MEIE VABADUSVÕITLUST oma panusega EKN-ule Kanadas!

958 Broadview Ave.,
Toronto 6, Ont.

Eesti kunstipärandi registreerimise lehed on saadaval, palume helistada ja küsida.

EESTI KUNSTIDE KESKUS
86 Ellis Park Rd.
Toronto, Ont. M6S 2V5
Tel. 766-0203

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

lahes ning käituvad ülbelt ameerika õlimeestega. Ühendriikide valitsus on selle vastu protesteerinud, kui valimisaastal katsuti vahejuhtumist vaikselt mööda minna ning praegu käitutakse Iisraeliga nagu dikteeriks see väike rahvas ette Ühendriikide sise- ja välispoliitikat.

Juhtkiri läheb lõpuks võrdlemisi teravaks ja küsib, millest on see tingitud, et maailma kõige tugevam riik on valmis Iisraeli jalgu suudlema kui viimane seda soovib. Autor arvab, et tõeliseks põhjuseks on siin Ühendriikide juutide hääled kuigi sellest ei räägita valjult poliitilistes ringkondades.

Lõpuks mainib ajakiri, et Ühendriikid peaksid Kesk-Idas käsitama mõlemaid pooli võrdselt, eriti arvestades seda, millised suured huvid on ameeriklastel õli näol Araabia riikides mängus. Sellist poliitikat tuleks ajada vaatamata Kongressis tegutsevale ühele grupile, kes sageli eelistab Iisraeli huvisid Ühendriikide huvidele.

See on loomulikult ühe avameelse õlimehe jutt. Kuid õlil on tänapäeva maailmas nii suur mõjuvõim, et see võib panna ka ameeriklaste meeled ja mõtted uutes suundades liikuma.

AMI

Taliharjapeol esinesid „Põhjala Tütarde" hellakesed kahe lauluga. Foto: T. Säägi

Eesti Kunstide Keskuse Päev '77

Päeva kavas eesti kunstide esitamine ja tutvustamine

Tänavune Eesti Kunstide Keskuse Päev '77 on eelmisel aastal toimunud EKK '76 päeva otsene järgnev üritus. 13. veebruaril, lõunast kuni hilisõhtuni toimub Tartu College'is eesti kunstide esitamine, nende arendamine ja tutvustamine, selle ala loojate edutamine, eriti aga noorema generatsiooni tööde esile toomine, kellele sel päeval antakse esinemise kui ka õppevõimalusi.

Sellise tegevuse läbiviimiseks on toimumas pikemaajalisi projekte, mis on seotud igaaastase tegevuskava raames kohalike üritustega. Pikemaajalise programmina toimub praegu „Eesti kultuuripärandi registreerimine", et ei läheks kaduma meie kodudes olevad kunstiaarded.

Mitmel juhul on kunstiteoseid juba jäänud eestlaskonnale kadunuks nende omanike surma puhul ja meile olulised aarded on langenud võõrastesse ja meile teadmata kätesse.

Oleks õige need registreerida ja tulevikus suunata Eesti Kunstimuuseumi, mille kogude kavandamine, üles ehitamine ja täiendamine on pidevalt käigus.

Fotoalal on teostumas mutme projekti läbi viimine. Esimesena tuleks nimetada „eestlaste portreed". Alalistest üritustest on tuntud kunstinäitused koos kontsertbürooga, aga ka iseseisvad näitused. Need on olnud heaks võimaluseks eesti kunstnikele väljaspool meie rahvusgruppi. On ka esitatud neid kunstnikke, kes asuvad väljaspool Kanadat.

Muude kõrval on pidevalt tähelepanu antud noortele, kel on raskusi oma näituste korraldamisega.

EKK päev '76 ja eelolev '77 on selliste ürituste fookusse toomiseks, kus esitatakse väärtusliku kava mitmel alal. Kui EKK päev '76 oli laiaulatusliku eesti graafika näitusega, eeloleva kunstipärandi registreerimise vajaduse selgitamiseks ning kunstimuuseumi ülesande põhjendamiseks.

Tänavune EKK päev '77, mis toimub 13. veebr., kell 12—8 p. l. Tartu College'i ruumes, haarab oma teistsuguste ideedega: 1) V. Muikma „Huvitavaid ja tuntud kaasmaalasi portrees" näitusega, mis on uus mitmeaastane projekt ja esitab esimese valiku; 2) samas toimub fotovõistluse tagajärgede avaldamine ja väljapandud tööde esitamine. Fotovõistluse zhüriis on P. Sepp, H. Westerblom ja V. Sermat, kes tõötavad V. Muikma juhatusel. Lõpuks antakse ka külastajaile võimalus oma hinnangu andmiseks. Kolmandaks on ettenähtud diapositiivide esitamine ja viimasena muusikalisi vahepalasid noortelt. Samas on avatud kunstimüügikoht „Kunstitare", kus on müügil graafikat, R. Linnu ja K. Niidre maale ja joonistusi.

Ühe üritusena toimub ka A. Kingissepa poolt maalitud Helmi Betlemi maali asetamine Tartu College'isse.

Eesti Kunstide Keskuse juurde on moodustatud alaline kunstinäituse zhürii kuhu kuuluvad esimehena P. Sepp, liikmeina A. Lee, O. Timmas, E. Kõks, R. Tulving, M. Landra ja kunstiteadlane E. Sepp. E. Kõksi äraolekul valitakse talle asendaja.

EKK juhatus on pidevalt rõhutnud, et nad tahavad oma töös alati midagi uut pakkuda, ette kavandada kultuurilist tööd pikema aja peale. Nad tunnevad headmeelt, et selle tegevusega on liitunud noori, kes sel alal on töötamas ja saavad oma töötulemusi eesti rahvusgrupile esitada.

Samuti tiheneb organisatsioonide vaheline koostöö, kuna EKK koosseisu võivad kuuluda nii üksikisikud kui ka organisatsioonid.

Ühe sammuna eesti kunsti tutvustamiseks võõrastele, toimub praegu eesti graafika näitus Richview raamatukogus (1806 Islington Ave., 1. blokk põhja pool Eglintoni ave. Avatud äripäevadel kl. 9—9, laupäeviti kl. 9—5 p. l.). Esimene selline toimus sügisel Scarboro linnavalitsuse majas ja leidis elavat külastamist. Uuega tahetakse veelgi enam siinsele ühiskonnale end tutvustada, kuna laudkonnavestlus on inglise keelne ja avatud kõigile kunstihuvilistele.

Taliharja peo algusosas tähistati luuletaja Betti Alveri 70-aastast sünnipäeva rohkete näidetega ta loomingust, mida esitasid Imbi Roost ja Anne Tüll.

Foto: T. Säägi

Eestlased Harvardi ülikooli etnilises teatmeteoses

NEW YORK — Ameerika tuntuim ülikool — Harvard University — on koostamas definitiivset teatmeteost Ühendriikide etniliste gruppide kohta nimega The Harvard Encyclopedia of American Ethnic Groups. Teos annab umbes kahetuhande sõnalise ülevaate 125 eri rahvusgrupi kohta ning selles ilmub ka kirjutis eestlastest.

Eestlasi käsitleva ülevaate autoriks on Marylandi ülikooli sotsioloogia professor dr. Tõnu Parming, kelle erialaks on etnilised küsimused, mis alal ta ka ülikoolis loenguid peab.

Ta on tegelenud oma uurimustes ka mitmel korral eestlastega Ühendriikides,

ning avaldanud eestikeelseid kokkuvõtteid neist Manas ja Triinus, esimeses segaabielude kohta, ning teises Lakewoodis läbiviidud uurimuse andmestiku kaksikkeelsuse kohta.

Tõnu Parming oli ka kaastoimetajaks 1975. a. Oceana Publications kirjastusel ilmunud ingliskeelse kronoloogilise teatmeteose The Estonians in Ameria 1627—1975 juures. Lisaks oli ta isikuks, kelle mitmeaastalise töö tagajärjena Ameerika keskvalitsus määras $35.000 siinse eestlaskonna uurimiseks ja omakultuuri tugevdamiseks. Vastav programm rakendati 1975—1976. a. Eesti Teadusliku Ühingu Ameerikas kaudu, kelle sekretäriks Tõnu Parming on. Teatavasti oli ta ka sooviavalduse autoriks, mille tagajärjena Marylandi osariik määras paartuhat dollarit ESTO '76 näituste korraldamiseks.

Viimasel aastal on Tõnu Parming pühendanud ennast siinse eestlaskonna vanema ajaloo uurimisele.

Selle eesmärgiga viibis ta 1976. a. suvel ühe Minneapolises asuva sisserännu arhiivi juures eritöötipendiumiga, sooritades ka uurimismatka vanasse eesti asulasse Wisconsinis, kus ta kogus dokumente ja sooritas vanadekodudes olevate asunikega jutuajamisi. Viimasel teemal pidas ta Metsaülikoolis kui ka hiljuti Baltimores loengu. Lisaks on ta kogunud materjale töölisliikumise kohta aastail 1906—1919.

Harvardi teatmeteoses ilmuv artikkel käsitleb eestlaste sisserändu, asustust ja ühiskonnarakke tekkimist-arengut,

ning lisaks haarab kultuuri, usu, hariduse, poliitika ja muid küsimusi. Kavakohaselt ilmub teatmeteos 1979. a.

VES

GM RK REIN KOPPEL
CHEVROLET - OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

KAASMAALASED
Laenu vajaduse korral kasutage Toronto Eesti Ühispanga madalaid laenuintressimäärasid.
HÜPOTEEKLAENUD 10% aastas
Intressid arvestatud veerandaasta viisi. Laenud on lahtised.
PERSONAALLAENUD:
2. HÜPOTEEKLAENU kindlustused 10,8% aastas,
TARBELAENUD (autoostud jne.) 10,2% aastas.
Personaallaenud on laenuvõtja surma või jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud $10 000.— ulatuses.
ÜHENDUSES ON JÕUD!

Uus maja Tartu ülikooli raamatukogule

Tartus on alanud ülikooli uue raamatukogu ehitamise tööd. Raamatukogu ehitatakse Vanemuise (end. Aia) ja Tiigi tänava nurgale, „Vanemuise" ligidale, mitte väga kaugele ülikoolist. Maja tuleb kolmekorruseline ja — otsustades mudeli järgi — ruudukujuline ja keskosas laest tuleva valgustusega.

Hoone on jagatud õppe- ja teaduslikuks raamatukoguks. Kirjelduse järgi asub all kõige väärtuslikum (ilmselt vanimate raamatute) osa, keskel kõige esinduslikum ja üleval vähem väärtuslikum.

Laevalgus teenindab kolmanda korruse lugemissaali.

Leidub erikabinette uurijatele, seminariruume, konverentsisaal 250 inimesele, kohvik jne. Raamatukogu loodetakse küll päriselt valmis saada alles selle 180-ndaks aastapäevaks (1986).

Enne maja planeerimisele asumist sooritatud uurimused näitavad, et lugemiskohti peaks olema u. 1500 — 25% üliõpilaste-õppejõudude üldarvust. Tartu üliõpilane kasutab õppeaastas keskmiselt 112 raamatut (N. Liidu keskmine on 53).

Tunni jooksul kasutatakse lugemissaalides praegu 1050 raamatut ja koju laenutatakse 256.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$28.—	$30.—
Poolaastas	$14.50	$15.50
Veerandaastas	$ 8.—	$ 8.50

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$46.—	$51.—
Poolaastas	$23.50	$26.—
Veerandaastas	$12.50	$14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $60.—, poolaastas $30.50, veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 cent.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ..... "
..... 197 .... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....

(Järg lk. 3)

ARMAST

SULEV MOKS'i

mälestavad leinas

OLGA MAIS
KALJO ANJA
AINO ja ENDEL OTT
LYA ja ELMAR ILVES perekonnaga

MANALASSE VARISENUD ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VENDA

RUTAR MÄGI

sündinud 1. juunil 1908 Hellenurmes, Hurmil
surnud 28. jaanuaril 1977 Dearborn'is

sügavalt leinates

ABIKAASA ja POEG perekonnaga
vend KARL abikaasaga Detroit'is
ÕED ja VENNAD perekondadega kodumaal

LAHKUNUD SÕPRA

SULEV MOKS'i

mälestavad

LINDA ja AVO SILLA
SAIMA ja KALJU VARANGU

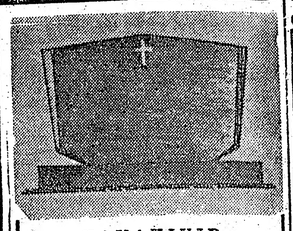

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

KOOLIVENDA JA SÕPRA ELVA PÄEVILT

RUTAR MÄGI

mälestab leinas

ARVO VABAMÄE

Tunneme südamest kaasa ALLAN'ile ja JOHAN'ile nende isa

SULEV MOKS'i

surma puhul

KALEVI SKAUTLIPKOND TORONTOS

ARMAST SÕPRA

SULEV MOKS'i

mälestavad leinas

ANDRES PINT perekonnaga
PETER PINT perekonnaga

Raske haiguse läbi lahkunud sugulast ja koduküla tuttavat ja elupäästjat meie kallilt kodumaalt vabasse maailma

ALEKSEI LÕUGAS'1

sündinud 1896 Mustjalas, Merise külas
surnud 29. jaanuaril 1977 Västerwick'is, Rootsis

mälestavad sügavas leinas

LEONID ja JULIANA LÕUGAS
ÜLO LÕUGAS
JULIA AIDAMETS abikaasaga
SELMA METSALA perekonnaga
ALDER LIIPERE perekonnaga
Torontos
SUNDA UUSTALU perekonnaga
VIIA TARVIS
Thunder Bay'is

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) 221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 106 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
467 Sherbourne St, Toronto 5, Ont.
Telefon 924-1408

Surm tuli lumehanges

Lakewoodis elanud Heino Visse enneaegne surm tuli, kui kadunu tahtis oma autot, mis oli lumme jäänud, välja lükata. H. Visse oli läinud koera jalutama, juhtides oma auto peateelt lumisele pargiteele, kuhu see jäi nähtavasti lumme. Telefonikompanii töömehed märkasid teda lamavat auto ees, näoga vastu lund. Nad püüdsid kunstliku hingamisega süda tööle ergutada, kuid nende ja pargipolitsei katsed ja hapniku andmine ei andnud tulemusi. Haiglas said arstid vaid tõendada surma veresoonte lõhkemise tagajärjel.

H. Visse elas Lakewoodis üle kahekümne aasta. Ta töötas ehitusalal, tegi samuti veevärgi- ja elektritöid ning oli asjatundja heliseadmete alal.

Kadunu sündis 22. dets. 1925 Ahjal, oli kodumaa kaitsel II maailmasõjas, kus ta kaotas ühe silma ja käe Sinimägedel. Ta oli Pühavaimu koguduse nõukogu liige kaheksa aastat, võttis osa koguduse segakoorist, olles viimati koorivanemaks. Tema viimsele puhkele saatmine toimus 21. jaan. Pühavaimu kirikust kirikutäie palveliste saatel.

O. Sarapu 15. korda Uus-Meremaa malemeistriks

Uus-Meremaa ülemaaline male meistrivõistlus toimus 27. detsembrist 7. jaanuarini Aucklandis. Ka seekord tuli meistriks maletaja Ortvin Sarapu. Seekordse meistritiitli võitis ta juba 15. korda, kusjuures ta esimest korda Uus-Meremaa malemeistri tiitli vastu võttis 25 aastat tagasi.

Meistrivõistlustest andis ülekandeid ka Uus-Meremaa TV. Samuti näidati suuremõõdulist meistrivõistluste rändauhinda, millele juba 15 korda graveeritud Ortvin Sarapu nimi. Meistritiitlile ja rändkarikale lisandus seekord ka rahaline auhind.

Küpsetamisdemonstratsioon Naisseltsis

Möödunud neljapäeval korraldas T. E. Naisselts oma liikmeile ja nende külalistele tegeliku küpsetamise õhtu. Koos oli 50—60 inimest kes Peetri kiriku alumises saalis maitsesid ahjust tulnud sooje saiu ja imetlesid perenaiste suurt oskust.

Perenaised Susanne Kolga, Nora Valter ja Adele Demidov olid pärmitaigna juba kodus valmis teinud ja sellest siis rulliti külaliste silmade all mitmesuguseid saiu.

Igasugustele uskkondadele

Jumalateenistus ja palve haigete eest
Pastor James Poynter
esmaspäeval, 14. veebruaril s.a. kell 7.30 p.l.
Iga kuu teisel esmaspäeval
Walmer Road Baptist Church — kirikusaalis
(1 blokk Spadina—Bloori ristumiskohast põhja-lääne suunas)
KÕIK TERETULNUD!

Arthur Adson sängitati Rootsis maamulda

STOKHOLH (EPL) — Rasked tinahallid lumepilved rippusid „eestlaste linnaosa" Hägersteni Ilmutuse kiriku kohal, kui kellalöögid kuulutasid Sänna trubaduuri, armastatud ja lugupeetud kirjanik Artur Adsoni, matusetalituse algust, esmaspäeval, 24. jaanuaril 1977, kell üks päeval.

Altari ees seisis heledast tammepuust roosidega ehitud kirst, mille ümber abikaasa Marie Underi, lähemate omaste, sõprade ja organisatsioonide pärjad — paljud nendest ehitud sini-mustvalgete lintidega. Paljuütlev oli abikaasa Marie Underi pärg kirstu ees.

Sinimustvalgetele lintidele oli asetatud kiri: „Minu armsale Marie".

Kiriku kõrgete värvilisest klaasist ornamentidega akende kollakas kuma heitis kiriku sisemusele sooja päikesehelgi, mis tõstis matusetalituse piihalikku meelelolu.

Matusetalituse ja mälestuskõne kadunule pidas koguduse õpetaja Artur Kõdar, viiulisoolodega esines Alfred Pisuke, kes mängis Bachi „Aaria" ja Arthur Kapi „Viimane Piht".

Järelhüüdeid oli seitsmelt isikult, kes esindasid järgnevaid organisatsioone: August Mälk — Välismaine Eesti Kirjanike Liit, Valter Soo — Rootsi Eestlaste Esindus, Heinrich Mark — Eesti Komitee, Juhan Kokla — Vabade Eesti Ajakirjanike Ühing, Leonid Laid — Eesti Kultuuri Koondis. Vanade estoonlaste nimel kõneles näitleja Mare Leet ja Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi poolt fil. lic. Paul Laan. Viimane oli ka matuse üldkorraldaja.

Kadunu abikaasa, Marie Under, kes on Vårbergi pikaajaravi haiglas, ei saanud matusest osa võtta oma tervisliku olukorra tõttu.

Samuti ei saanud tervislikel põhjustel Lääne-Saksamaalt kohale sõita Marie Underi noorem tütar Dagmar oma mehe kirikuõpetaja Hermann Stackiga.

Kohal oli aga vanem tütar Hedda Hacker koos sugulaste Leida ja Oskar Kuusmaga.

Teiste leinaliste hulgas, kelle arv ulatus 150-le, märkas meie avaliku elu kultuuri- ja teaduse inimesi, organisatsioonide ja ajakirjanduse esindajaid ning kirjanduse sõpru.

Toronto Eesti Meeskoori perekonnaõhtu

Toronto Eesti Meeskoor, seoses Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamisega, korraldab 26. veebr. 1977 kell 19.30 Eesti Majas oma traditsiooniliseks kujunenud perekonnaõhtu.

Koor ootab kõiki oma sõpru, meeslaulu armastajaid ja kooriga kaasunuid sel õhtul, et saata vaikne vaimu tervitus kaasmaalastele kannataval kodumaal.

Esineb koor ja solist. Meeleolu- ja rütmi-muusika eest hoolitseb hr. Gustavsoni kvartett. Naisseltsiooni poolt kaetud lauad, kehalise kosutuse ja vaimse värskendusega on alati teeninud klitust — süvendab mugavust sõbralikus vaimus koosviibimisel.

Osavõtuks $12.50 isikult, helistada hiljemalt veebr. 21. s. a., lauluvennad O. Haamer 282-8786 ja J. Luide 425-2877.

Eelteadete andmine „Vaba Eestlasele"

Viimasel ajal on esinenud korduvalt juhuseid, kus organisatsioonid saadavad oma ürituste eelteated „Vaba Eestlase" toimetusele lehe ilmumise päeval või tahavad telefoni teel edasi anda pikki eelteateid viimasel minutil. Selline talitusviis sünnitab toimetusele suuri raskusi ning nende vältimiseks tuleksid kõik need eelteated, mis on mõeldud nädala esimesesse numbrisse, saata toimetusele hiljemalt eelmise reede hommikuks ja nädala teise numbrisse esmaspäeva hommikuks. Eelteated peavad olema kirjutatud loetava käekirjaga või masinakirjas. Telefoni teel võtab toimetus vastu ainult väga kiireloomuiisi ja lühikesi paarirealisi eelteateid.

„Üle keskea IV" suuremas saalis

Eeloleval neljapäeval 10. veebr. kell 7.30 toimub Toronto Eesti Maja keskmises saalis arvult neljas ettekanne „Üle keskea" loengute seeria raames. Sedakord tuleb arutuse alla vaba aja kasutamine konstruktiivseks ja ennast rahuldavaks tegevuseks. See on eriti populaarne teema, mille üle kõneleb Toronto ülikooli kehalise kasvatuse dekaan prof. dr. Jüri Daniel, kes küsimust on uurinud ülikoolis selle sisulise tegevuse arendamiseks. Tema ettekandele järgneb laudkonnavestlus, millest võtavad osa Toronto Eesti Naisseltsi kultuuritoimkonna juhataja Malle Laansoo ja abielupaar pensionärid Eva ja Priidu Mann Trentoni lähedalt maalt Ontarios. Sisuline sissejuhatus Robert Kreem.

Eestis ei ole huvi sümfooniakontsertide vastu

Nõukogude kord on pidevalt suurustanud oma kultuurieluga ja rahva huviga kõrgkultuuriliste ürituste vastu. Ometi kirjutab R. Rimmel artiklis „Sümfooniakontsert striptiisiga", et „mingi väike protsent inimesi käib üsna regulaarselt just tõsist muusikat kuulamas. Mõnikord on see protsent nii tühine, et filharmoonia kontserdisaali ligemale tuhandest kohast (rõdud mahutavad umbes 300, saal ligi 650 inimest) on täidetud kõigest 30—50. Aga tallinlasi on ju nelisada tuhat! Paraku on sageli aga nii, et üks kuulaja ühes nurgas häbeneb teist kuulajat teises nurgas ja kolmas, kes neid mõlemaid häbeneb, on interpreet."

Venelased tahavad juhtida kõiki kommuniste

MOSKVA — N. Liidu kommunistliku partei keskkomitee võttis vastu resolutsiooni, milles deklareeritakse, et N. Liit on maailmarevolutsioonilise liikumise tsentrumiks ning kõik kommunistid kõikjal peavad järgnema N. Liidu partei doktriinile kui nad tahavad vältida ebaõnnestumisi. Partei keskkomitee resolutsioonis kinnitatakse, et nõukogude süsteem „võimaldab oma elanikele ennenägematut demokraatiat ja vabadust, mis on võimatu kapitalistlikes riikides". N. Liidu partei keskkomitee resolutsioon liikkab drastiliselt tagasi mõnede Lääne-Euroopa ja Jaapani kommunistlike parteide seisukohad, mis taotlevad suuremat iseseisvust.

Etniliste rühmade poolt kirjutatult ilmub New Jersey 200 juubeli tähistamiseks eriraamat. Selles teoses on kirjutisi 25 etnilise rühma kohta, nende hulgas ka eestlased. Kirjutiste pikkus umbes 20 leheküljega koos piltidega. Eestlasi käsitleva osa autoriteks on endine Lakewoodi Eesti Ühingu esimees Virve Puström ja Voldemar Kõiv. Materjale on muretsenud ja kirjutisi ühtlustanud Aleks. Prima, dr. Einar Puström ja mag. Juhan Simonson. New York Times'i 23. nov. numbris ilmus sellest teoksil olevast teosest pikem kirjutis, milles oli toodud andmed ka Virve Puströmi kui ühe autori kohta temaga jutuajamise kohaselt. Artiklis märgitakse, et 9% New Jersey kodanikest on välismaal sündinud ja üle 21% lastevanematest on immigrandid. Artikli kohaselt oli Virve Puström pikemat aega Lakewoodi Eesti Ühingu esimees ja kogu tema pere on osa võtnud eestlaskonna tegevusest.

Eestlaste grupireis L.-Ameerikasse

Esimene eestlaste grupireis Lõuna-Ameerikasse algab Torontost 16. märtsi õhtul, kell 9.10. Reis, mis kestab kaks nädalat, hõlmab nelja riiki, kusjuures eritähelepanu antakse inkade ning maiade kultuuriga tutvumisele. Lennu esimene peatus on Peruu pealinnas Limas, kust sõidetakse edasi Cuzco linna, kus on rohkesti inkade varemeid ja sealt edasi rongiga piki Lirubamba jõge Machu Picchu inkade „Päikese maale". 20. märtsil peaks grupp jõudma Equadori pealinna Quitosse, mis on kuulus oma hispaania vallutajate kuldkirikute poolest ja kus enamik rahvast on ikkagi veel indiaanlased. Järgmine peatus on Kolumbias, kus sõidetakse Bogotast Zipaquira soola katedraali. Teatavasti töötas dirigent Olav Roots aastaid Bogotas. Viimasena külastatakse Mehhikos Mexico linna, mille läheduses asuvad Teotihuacan'i püramiidid ning Quetzalcuati tempel. Tagasi Torontosse peaks grupp jõudma 30. märtsi õhtul. Reisil tutvutakse ka Lõuna-Ameerika kristliku misjoniga. Kogu reis, mille juhiks on pastor K. Raid, maksab $1299.00. Hinna sisse on arvatud lennupiletid, kohapealsed sõidud eestlastele reserveeritud erabussis, giidid, esimese klassi hotellid ja söögid. Veel on võimalik ennast registreerida, helistades K. Raid'ile — /416/961-8391. Palutakse kiirustada.

Õnne Laikve esineb ooperis

Torontos elav lauljatar sopran Õnne Laikve on pikema aja jooksul tihedalt koos töötanud Toronto Opera Repetoire'ga ning esineb ka veebruaris ühes lavastuses peaosas. Ooperiühing esitab 4. ja 13. veebruaril algusega kell 8 õhtul Central Technical Theatre's 725 Bathurst St. muude lavastuste kõrval ühe vaatuse C. W. Gluck'i ooperist „Orpheus", kus Õnne Laikve laulab Euridice osa.

Sissekäik teatrisse on Harbord'i tänavalt.

Kaljo Raid NBC TV saates

Pühap., 20. veebr. tuleb Ühendriikides esmakordselt näitamisele tunniajaline dokumentaalfilm Kanadast „Beyond Niagara". Filmi ühes katkes mängib tshellol Bachi „Sarabande" Kaljo Raid. Filmi näitavad kõik NBC (National Broadcasting Company) TV jaamad, seega näevad seda miljonid inimesed. Torontos on seda võimalik näha kanalite 2 ja 8 kaudu kl. 5.00—6.00 õht. Montrealis, Vancouveris ja mujal Kanadas elavatel eestlastel palutakse aja suhtes konsulteerida kohapealseid NBC TV kanaleid. K. Raid esineb filmis eestlasena.

VINEERID

Üle 70 erineva sordi kohapealseid, haruldasi ja eksootilisi vineere.

PLYWOOD & HARDBOARD saetakse teie soovikohaselt

ULMIA puutööriistad, tööpingid & Contact cement, tiikpuu-õli, „water stains", äärekaunistused, inlay, marketrii tarbed.

THE PLYWOOD SHOP
142 Davenport Rd. (tagahoovis)
921-9505

WORLD FAMOUS Pianos

Hea klaver on eluaegne investeering!

Suur valik tänuväärt hinnaalandusega.

Ka rentimine.

Laadaval kõik muusika instrumendid.

REMENY

HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West
Toronto, tel. 363-1966

Vaade grupile peolistele E. Majandusklubi aastapäevaballil King Edwards hotellis. Istuvad lauas, vasakult Multiframe direktori abikaasa Maire Karu, E. Majandusklubi endine juhatusliige A. Truuvert, praegune juhatusliige ja Merton Auto repair omanik E. Tigane, dr. Maret Truuvert ja Ellen Oja.

Eesti Majandusklubi tähistas aastapäeva

Möödunud laupäeva õhtul tähistasid Eesti Majandusklubi liikmed ja nende külalised oma klubi 11. aastapäeva King Edwardi hotellis suurejoonelise balliga. 100 osavõtja ümber veetsid meeldejääva õhtu Toronto ühes atmosfääririkkamas möödunud aegu meenutavas hoones.

Pidulistele ütles lühikese tervituse Eesti Majandusklubi esimees A. Pajuste. Kavalises osas laulis ooperilaulja Avo Kittask Peeter Tammaru klaverisaatel A. Kapi „Kütkes", teiseks aaria Verdi ooperist „La Traviata", kolmandaks R. Toi laulu „Nõel" ja neljandaks aaria Verdi ooperist „Il Trovotore". Lisapalana P. Tammeveski romansi „Üksainus õis". A. Kittask on viimase aasta jooksul palju arenenud ja muutunud paindlikumaks. Näitlemine on alati olnud ta tugev külg ja seekordki suutis ta seda väga ilmekalt teha, kus interpretatsiooni kulminatsiooniks oli R. Toi „Nõel", mis ta tõlgenduses oli meisterlik.

Ülejäänud osa oli seltskondlik, õhtu veedeti lõbusalt üheskoos.

Castro ei too sõdureid välja

WASHINGTON — Ühendriikide ja Kuuba vahel on juba pikema aja jooksul käinud pinnasondeerimised senisest normaalsema olukorra jalule seadmiseks. Havannast saadud informatsiooni kohaselt on Kuuba diktaator Castro majanduslikel põhjuseil väga huvitatud Ühendriikidega sidemete sõlmimisest kuid samal ajal kinnitatakse, et Castro ei ole ühelgi juhul valmis ameeriklastele järele andma kui need nõuavad kuuba sõdurite väljaviimist Angoolast.

Kambodzha punaste õige nägu

BANGKOK — Ligemale 300 liikmeline Kambodzha punaste löögiüksus tungis üle piiri Taisse, kus põletati ja hävitati mitu küla maatasa ning mõrvati kõige julmemal kombel 30 inimest, nende hulgas terve rida naisi ja lapsi. Tai valitsus on selle julma rünnaku kohta avaldanud avalikku protesti, mainides, et kallaletung, millega rikuti Tai suveräänsust, oli metsik ja ebainimlik ning kujutas endast tsiviliseeritud õigusse ja moraali jämedat rikkumist."

Suured võimupiirid Lõuna-Aafrika riigipeale

KAPLINN — Lõuna-Aafrika valitsus teeb ettevalmistusi uute võimalike mustade rahutuste mahasurumiseks. Praegu on parlamendis arutusel seadus, mis annab presidendile suured võimupiirid, võimaldades tal tsensuuri rakendamist ning kõigi võimalike vanenditega terroristide vastu võitlemist. President võib pikendada mobiliseeritud meeste teenistusaega, rekvireerida sõidukeid ja muud varustust ning teha korraldusi elanike evakueerimiseks.

Möödunud laupäevasel Eesti Majandusklubi aastapäevaballil esines lauludega ooperilaulja Avo Kittask, keda saatis Peeter Tammaru. Pildil vasakult P. Tammaru, keda laulja tänab hea saate eest.

Foto: Vaba Eestlane

Kaks solistkoori eeloleval laulupäeval

12. veebruaril toimuval noorte laulupäeval esinevad peale ühendkooride kaks solistkoori, mõlemad väljaspoolt Torontot. Neist esimene on segakoor Esto-Atlantis New Yorgist. See on verinoor koor, kelle hoogne debüüt Maaja Duesbergi juhtimisel leidis aset detsembris 1975.

Selle koori kutsus ellu enesele teadmata-tahtmata kirjanik Aarand Roos oma samanimelise raamatuga. Mainitud raamat on üleskutse eestlusele ja tõestab elavalt kirjasõna vägevust — veendumusega lausutud sõna tungib läbi ükskõiksuse kooriku.

Grupp noori, kes New Yorgis seda raamatut lugema juhtusid, sattusid vaimustusse eriti raamatu lõppridadest:

„Kalev läkitab oma poja, aga see viibib veel. Ta ei oska eesti keelt ja häbeneb. Olge ärkvel ja valvake, sest ükski ei tea tundi, mi ta tuleb." Kohe tekkis tahtmine midagi praktiliselt eestluse heaks ära teha ja selle tahtmise tulemus on praegu vaimus juba teel Torontosse. Süttinud vaimustussäde paisus Esto-Atlantise õhtul leegiks ja levis kulutulena üle New Yorgi. Värske koor sai uut hoogu ning pea järgnesid esinemised Lakewoodis ning Baltimore'is, kus Esto '76 peale laulupeo võimaldas koorile eriesinemise kultuurilise programmi osas.

Toronto laulupäeval on kogu kontserdi esimene osa Esto-Atlantise kanda.

Tuleks mainida, et peale Maaja Duesberg-Roosi on koorile tõhusaks toeks olnud abikoorijuht Erik Veski.

Teise solistkoorina esineb Hamiltonis tegutsev tütarlaste laulurühmitus „Hamiltoni Helletajad". Kuigi Hamiltonis on viljeldud noorte laulu ühes või teises vormis juba pikemat aega, alustasid helletajad tegevust praegusel kujul pisut enam kui paar aastat tagasi Hamiltoni Eesti Seltsi Segakoori sõsarorganisatsioonina Olaf Kopvillemi juhtimisel. Need aastad on olnud täis pingelist tööd ja arvukaid esinemisi, mille kõrgpunktis võiks vahest lugeda esinemist möödunud aastal toimunud Seedrioru Suviharjal ja samaaegselt sisselauldud heliplaati „Südasuvi". Sellest ajast pärineb ka ansambli praegune nimi.

Rühmitus on enamasti tegelenud eesti rahvalaulude-tantsude valdkonda kuuluvate helilindiga — algul lihtsamakoelises kuues, ent võimekuse arenemisega on ka laulude seaded muutunud nõudlikumaks.

Olenevalt esinemiste vahelduvast iseloomust, olgu siis eesti või kanada ühiskonnas, on rühmitus leidnud olevat vajaliku viljeleda ka meeleolulist vokaalmuusikat, seda aga küllaltki raskes harmoonilises ülesehituses. Näib, et ansamblil on piisavalt musikaalsust ja laulutehnilisi võimeid, et sellega hakkama saada. Viimasel alal abistab helletajaid sopran Valve Tali.

Eelseisval kontserdil esitavad helletajad põimiku eesti lastelauludest pisut moodsamas seades ja Zeiger/Toi populaarse „Kanneldaja". Loomulikult laulavad mõlemad solistkoorid kaasa ka ühendkooride ridades. Jääb üle ainult nende saabumist oodata ja oma nautimisnärve vastuvõtlikuks kohendada.

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. TEL. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, kiipsised. Lihapirukad.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Ari on avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4. Esmasp. suletud.

H. KIVI
INCOME TAX & INVESTMENT CONSULTANT
TEL. 759-3588
50 MUNSON CR. SCARBORO, ONT.

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Avo Kittask pikal ringreisil

Laulab „Opera in Concert" seerias

Möödunud nädalal tuli kolmenädaliselt ringreisilt tagasi ooperilaulja Avo Kittask, kes Canada Opera Company liikmena tegi ringreisi Ühendriikide Kesk-Läänes — Wisconsinis, Minnesotas, Illinoisis, Ohios ja Michiganis.

A. Kittask jagades oma muljeid mainib, et ta laulis Verdi „La Traviata's" Giorgio Germont'i osa ja Puccini „La Boheme's" Marcello osa. Esinemised toimusid peamiselt ülikoolide aulades ja teatrites ning kõikjal võeti kanada ooperkunstnikud väga hästi vastu.

Ann Harbour'is tuli lava taha naine, kes näis A. Kittaskile tuttavana. Selgus, et oligi ta esimene lauluõpetaja, kes aastaid tagasi soovitas tal sellal teoksil olnud saksofoni õppimine lõpetada ja hakata laulma.

Nagu vestluses selgus, oli endine õpetaja ta arengut ja tegevust pidevalt jälginud ning oli ülimalt rahul, et oli kord otsustavalt kaasas olnud selle sammu tegemisel, mis Avo Kittaskist on kujundanud tuntud Kanada ooperilaulja.

Mitmes väiksemas keskuses oli alati paar eestlast, kes tulid lava taha ja ta üles otsisid, kuna eesnimi olevat tundunud eestipärasena. Tulid tervitama ja pärisid, kas Avo valdab ka eesti keelt. Kui selgus, et laulja valdab täielikult eesti keelt, oldi muidugi väga rõõmsad ja sooviti veelgi suuremat edu.

Küsides, mis on teoksil ja tulemas ütles laulja,

et ta valmistab praegu ette 13. märtsil toimuvaks kontserdiks St. Lawrence Centre'is „Opera in Concert" seerias, kus on kavas A. Thomase ooper „Hamlet".

Selle seeria eesmärgiks on vähemtuntud ooperite tutvustamine, mida tavaliselt teatrilavadel pole näha. Eriti tihti tuuakse näiteid prantsuse romantilisest koolkonnast. Möödunud aastal laulis ühes sellises A. Kittask koos Maureen Forrester'iga.

Peale selle on ees neljanädalaline ringreis Canada Opera Company'ga, kus A. Kittask laulab Rossini „Sevilla habemeajajas" dr. Bartolo osa. Sellega koos esitatakse ka „La Traviata". See ringreis toimub märtsi lõpul ja aprillis Ontarios.

Torontos pole etendusi ette-nähtud, aga lähim koht on Hamilton, kuhu Toronto eestlastel pole raske minna.

A. Kittask lisab veel, et mitu rõõmustavat siindmust on juba selgumas järgmiseks hooajaks, aga sellest on praegu veel vara rääkida. Praegu jääme ootama esinemist 13. märtsil St. Lawrence Centre's.

Rodeesias küüditati 400 noort musta

SALISBURY — Rodeesias tungisid mustad partisanid Botswanast üle piiri Rodeesiasse, kus nad küüditasid 400 musta kooliõpilast üle piiri Botswanasse. 230 mees- ja 170 naisõpilast, kelle vanus kõigub 11—21 eluaasta vahel, sunniti relvade ähvardusel lahkuma kohalikust luterlikust misjonikoolist. Koos õpilastega küüditati üle piiri kolm õpetajat, üks pastor ja kaks halastajaõde. Pastoril ja neljal õpilasel õnnestus põgeneda ja Rodeesiasse tagasi tulla. Rodeesia partisanid küüditavad noori musti Botswanasse ja teistesse Rodeesia naaberriikidesse selleks, et anda neile sõjalist väljaõpet ja rakendada nad võitlusesse Rodeesia valgete vastu.

Ants Vomm TV-saates

Eeloleval reedel, 14. veebr. kella 6—7 vahel dr. M. Shulmani televisioonisaates City TV — ch 79, esineb karikatuuride joonistamisega kunstnik Ants Vomm.

Kauaaegse teeneka väliseestlase Maria Erlageni austamine toimus New Yorgi Eesti Majas laup., 20. novembril. Juubilar ei olnud teadlik, et tema omaste ja sõprade poolt oli korraldatud koosviibimine. Ta arvas, et ta läheb koos väimehe Alfred Skonbergi ja oma tütrega Välis-Eesti päevale. Alles koosviibimise ruumi astudes selgus, et tema lapsed, lastelapsed ja sõbrad tahtsid teda üllatada.

Marie Erlagen, end. abielus Gleser ja sündinud Nõmm, pärineb Tallinnas. 1934. a. asus ta elama USA-sse.

Ühendriikide must saadik Aafrikasse

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter saatis uue USA peadelegaadi Liitunud Rahvaste Organisatsioonis Andrew Young'i Aafrikasse ning tegi talle ülesandeks informatsiooni kogumise Rodeesia ja Lõuna-Aafrika praeguste probleemide kohta. Andrew Young on teatavasti neeger ja seetõttu oodatakse suure huviga tema raporti Aafrika probleemide kohta.

Muljeid ja kommentaare Muskoka Loppet'ilt

Ontarios on viimaste aastate jooksul väga populaarseks kujunenud pikk murdmaasuusatamise võistlus Muskoka Loppet, millest võivad osa võtta nii võistlussuusatajad kui ka pühapäevasuusatajad, kes suures konkurentsis oma võimeid tahavad proovida. Sellest võistlusest võtab igal aastal osa ka rohkel arvul eestlasi. Allpool anname edasi eesti suusataja Theo Vellendi muljeid käesoleva aasta Muskoka Loppet'ist.

Ööbime loppeti lõpp-punktis Hidden Valley Holiday Inn'is. Sööme laupäeva õhtul tugeva õhtusöögi ja heldame kell 11 magama. Meie tuba alumisel korral on võrdlemisi jahe. Vooditel on vaid üks õhuke tekk ja uni külmas toas väga põgus. Viie-dollariline äratuskell tiksub kõvasti. Kell 5 käib väljas vali kärgatus. Tean, et ilm on külm ja pakane paugub aiateibas. Kell 7 koputab Ted. H. meie uksele.

Ta on käinud juba väljas suusaki proovimas.

Tuleb kasutada kõige külmemat määret. Määrime keskmise kihi Swix spetsiaal rohelist. Sööme kiiruga hommikusöögi.

Tekib küsimus, kuidas riietuda. Poisid tavaliselt ei kanna võistluse ajal pikki aluspükse. Robert otsustab seekord siiski kanda. Martin eelistab sõita soenduspükstega. Nende uued Adidas saapad on väga kitsad ja mahutavad ainult ühe paari sukki. Ka kindad on õhukesed.

Hotelli parkimisplatsil on rivis kümme koolibussi.

Need viivad võistlejad Port Sydney'sse. Satume kuidagi ootajate kolonni algusesse ja saame kohe bussile. Port Sydney Community Hall on juba inimestest tulvil. Määritakse veel suuski, lisatakse veel üks särk või tõmmatakse sokk üle saabaste.

Veel viis minutit enne 10 on Community Hall täis inimesi aga kell kümme on kõik kuidagi siiski järvel. Esimeses reas 120 võistlejat, siis 635 mitmes klassis turisti. Ilm on päikesepaisteline, vaikne ja külm. Kell 10 ette nähtud start hilineb ainult 4 min. Loppeti esimestel aastatel toimus see kahuri pauguga, aga seekord ainult käskluse peale. Alustan oma viiendat loppetit.

Võistlusklass eraldub kiiresti aeglasematest sõitjatest.

Mõne minutiga on lai rivi formeerunud pikka kolonni, 10—20 suusatajat kõrvuti.

Mõttes tahaksin sõita eelsõitja jälgedes, et sellega energiat kokku hoida, kuid samal ajal on aga kasulik lagedal järvel nii palju ettepoole jõuda kui võimalik. Normaalsel võistlusel peab eelsõitja järelsõitjale, kes tahab mööduda, rada andma. Loppetil seda ei pea tegema. Tagant tulev kiirem sõitja peab kõrvalt mööduma. Järve on kaks km ja siis läheb tee kaldast üles metsa. Ruumi on kahele suusatajale kõrvuti. Tekib suur liiklusummik. Vaatan üle õla tagasi.

Järv mustab inimestest, aga minust eelpool on juba üle 200 sõitja.

Varsti jätkub rada mööda lumist teed. Nüüd on ruumi möödumiseks, kuigi jälgedes on mõnusam sõita.

Umbes kahe km järele jõuan järele oma sõbra Ülo V-le. Näen, et ta uued skilomid ei libise. Mõned fiiberklaas suusad ei ole niisuguse külmaga sobivad. Ülo kaebab, et suusad ei libise ja hiljem selgub, et ta katkestas 11 km järele.

Unustasin mainimata, et sel aastal toimus loppet endistele aastatele vastassuunas: Port Sydney'st Hidden Valley'sse. Välja arvatud mõned tasased kohad, tundub, nagu tuleks sõita kogu aeg vastu mäge. Lõpp on siiski algusest ainult mõni meeter kõrgemal.

Kaheksandal kilomeetril jõuan järele ühele tuttavale juudisoost suusatajale.

Ta küsib, millal küll maastik hakkab langema. 11 km järele on esimene toitlustuspunkt. Pakutakse shokolaadi, apelsinilõikeid ja kuuma mahla. Võtan ainult topsi mahla. Kell on 11.15.

Kohe pärast toitlustust tuleb esimene suur langus. Eelmistel aastatel tuli sellest üles ronida. Tee on aga sirge ja vaatamata suurele kiirusele võrdlemisi ohutu. Eelmistel kordadel olen eriti nautinud teist kümmet kilomeetrit. Seekord on kõik teisiti. Sõit on kuidagi vastumeelne. Umbes 13 km-l jõuan järele noorele Herman J-le. Julgustan teda mitte alla andma.

Rohkem eestlasi ma sel teekonnal ei näinud.

Kuna tagajärjed ei ole veel lõplikult tabuleeritud, siis ma ei tea, kas nad olid minu ees või taga, välja arvatud Robert ja Martin Vellend'id, Jaan Roos ja Uno Limit, kes võitis mind tervelt 8 minutiga.

Teises toitluspunktis võtan ka ainult tassi teed, kuna ei ole mingit näljatunnet. Silmad kipuvad jäätuma. Purikad ripuvad ripsmetest ja kulmudest.

Suusad libisevad ka korralikult ja ei tule korrakski meelde neid uuesti määrida, kuigi mu tagataskus on üks purk rohelist ja teine sinist määret. Mitmed suusatajad siiski peatuvad ja määrivad üle.

Viimane kaks km on jälle järvel. Selle maa peal mööduvad minust paar nooremat sõitjat, muidu on tempo juba välja kujunenud ja vahemaad jäävad samaks. Viis meetrit enne lõppu kukub minu ees ninali üks noor poiss. Jään ootama, kuni ta üles tõuseb. Just sel momendil läheb minust mööda üks minu vanuseklassi mees.

Hotellis on poisid Martin ja Robert dushi all juba ära käinud. Robertil on kõrvad natuke paistes aga muud suuremat viperust pole olnud.

Ta on Sudbury ja Thunder Bay soomlaste järele tulnud 14-ndaks ja ütleb, et kui oleks olnud kiiremad suusad, oleks telnud veel paremini.

Mu oma aeg (3 t. 8 min) on suureks pettumuseks. Aga tuleval aastal proovime jälle. Nii kaua, kui mul elu ja tervist, ma loppetist ei loobu.

RISTSÕNA NR. 920

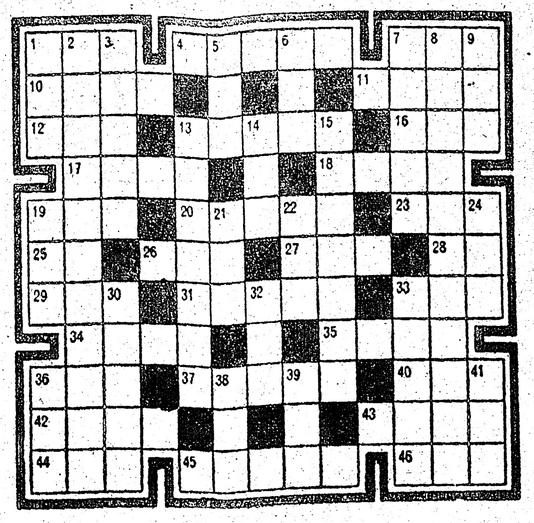

Põikread: 1. Eesti helilooja, 4. Kuu, 7. Vibupüss, 10. Juhtiv kuju vabadussõjalaste liikumises, 11. Kehaosad, 12. Lapse imetaja, 13. Kala, 16. Kuju kreeka mütoloogias, 17. Veekogu, 18. Minister E.V. algaastail, 19. Rukis — inglise keeles, 20. Tõstemasin, 23. Lapsevanem, 26. Küsimus, 27. Jõuallikas, 28. Valuhüüe, 29. Lühend matemaatikas, 31. Eesti Päästekomitee liige 1918. a., 33. Küsimus, 34. Kitsas tükk, 35. Elukutse, 36. Naisenimi, 37. Tekib põlemisel, 40. . . . de Janeiro, 42. Õhuke lai asi, 43. Edvistaja, 44. Terava otsaga ese, 45. Põõsaspuu, 46. Pagaritoode.

Püstread: 1. Tükk tervest, 2. Uus mees maailma suurpoliitikas, eesnimi ja nimi, 3. Suurem väekoondis, 5. Kauplus, 6. Temas, 7. . . . ütlev — kääne grammatikas, 8. Õppeaine koolis, 9. Kolm järjestikku asuvat tähte (eesti tähestikus), 13. Eesti kirjanik, 14. Doonau lisajõgi, 15. Riietusese, 19. Endine raadiovabrik Eestis, 21. Naisenimi, 22. Riik Aasias, 24. Vankri osa, 30. Elund kalal, 32. Nõnda, 33. Eesti kuulsaim maletaja, 36. Naisenimi, 38. Puhkus, 39. Jook, 41. Eostaim.

RISTSÕNA NR. 920 LAHENDUS

Põikread: 1. Oja, 4. Märts, 7. Amb, 10. Sirk, 11. Õlad, 12. Amm, 13. Kiisk, 16. Ate, 17. Meri, 18. Aule, 19. Rye, 20. Vints, 23. Ema, 26. Mil, 27. Aur, 28. Ai, 29. Tan, 31. Konik, 33. Kas, 34. Riba, 35. Amet, 36. Eti, 37. Suits, 40. Rio, 42. Lest, 43. Keks, 44. Ork; 45. Sirel, 46. Sai.

Püstread: 1. Osa, 2. Jimmy Carter, 3. Armee, 5. Äri, 6. Tas, 7. Alale, 8. Matemaatika, 9. Bde, 13. Kivikas, 14. Inn, 15. Kasukas, 19. Ret, 21. Ilo, 22. Tai, 24. Ais, 30. Niisk, 32. Nii, 33. Keres, 36. Elo, 38. Uni, 39. Tee, 41. Osi.

„VABA EESTLASE" TALITUSES

RAAMATUID

müügil	Hind $	Saatekulu ¢
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kuldne tammetõru — Näidendid ja ettekanded noortele	3.—	35
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skantlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Karin Saarsen — Lohengrini lahkumine	4.50	15
„Trilnu" üksiknumbreid	1.25	
K. Inno — Tartu University in Estonia	8.50	40
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	3.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
The Baltic States 1940—1972	4.—	25
Leho Lumiste — Alamuse Andres — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	10.—	40
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.30	40
T. Tamm — Need teod süüdistavad II	5.—	40
A. Käbin — Vaim ja muld	10.—	40

RAAMATUID LASTELE:

Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Laule, mänge ja tantse väikelastele	5.—	35
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolielalistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolielalistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

JÄÄTUNUD RAAMAT

KOOSTANUD ANTS VOMM

13.

Koos viimaste samojeedidega lahkus ka Castren, suunaga Ustsõlmsk, 150 versta Petshoorat mööda põhja poole, lootes kohata seal veel mõnd teistest maha jäänud suguvenda. Tee Ustsõlmskisse viis läbi nii laastatud tühjuse, et siinse naabruse preester arvas, et Jumal seda küll ei teinud kui ta maalma lõi vaid et see peab pärast veeuputust tekkinud olema.

Venelastele ei meeldinud soome keelemehe matk. Ta alustas kloostri külastamisega ja laevasõiduga ning vestles joobnud linlastega ja külarahvaga, jõudes lõpuks vanausuliste raskolnikute juurde, kes olid oma lahkusulistest kõike tooremad ja kangekaelsemad. Meie kodutu matkmees sattus õige ruttu nende tagakiusu ohvriks ja nad solvasid teda igal võimalikul viisil ja just kui kartes, või aimates midagi, hüüdsid nad teda „nõiaks" ja „allikate ja jõgede mürgitajaks". Kui juba mõrvakavatsused ilmnema hakkasid, otsustas Castren Ishemskisse Ishma kaldale tõmbuda, kuid teda laimav kuulsus oli juba ette jõudnud ja kuigi maakonna politseiülem oma naisega tast aru said ja ta poolt olid, umbusaldasid slaavlased ka siin meie kanget hõimuvenda.

Juuni lõpu poole sõitis Castren Petshoorat ja selle peamist lisajõge Uusa't mööda Kolwa külani, kus ta veetis ülejäänud suve, uppudes oma uurimistesse. Ta lahkus Kolwast 16. sept. ja jõudis 27. sept. ühte lagund hütti, 40 versta Uuralitest, kus ta koos 14 teise hädalisega tervelt kuu aega ootama pidi, enne kui mäed muutusid lumesõidukõlblikeks. 25. oktoobril pääses ta edasi. 3. novembril tervitasid teda Uurali lumised tipud. Senivaikinud samojeed, kes teda sõidutas, juhtis tähelpanu kohalikule loodusele: „Ilm on sula ja sul on õnne, sest Uural võib olla hoopis vastand sellele. Tormid murravad kaljupanke kurja ilmaga mäekülgedelt lahti ja mäekitsus võib olla kui lahinguväli."

9. novembril 1843 jõudis Castren Obdorsk'i Ob'i ääres. Obdorsk, Lääne-Siberi tolleaegne pohjapoolseim koloonia, oli meie uudishimulisele üliõpilasele lausa ülikooliks, kuna mitmed tuhanded samojeedid ja ostjakid käisid siin aastalaadal. Ta oleks tahtnud siin oma tarkuse allikal viibida kauem, kuid ta oli kohustatud minema Tobolski ja pöörduma märtsis 1844 lühimat teed kaudu tagasi Soome.

Järgmisel suvel (1845) leiame ta aga jälle Irtõshi ja Obi kallastelt, sukeldunud uue hooga ja innuga ostjaki etnograafilistesse uurimustesse. Peale mõnenädalast Toropkowas viibimist, mis asub väiksel saarel kahe suure jõe kokkuvoolukohas, reisis ta Ob'i mööda Surgut'ini, kuhu jõudis augusti alguses. Olenevalt jõe üleujutusest, olid selle endise kasakate Siberi vallutamise aegse varemeis, kinduse asula rahvastiku heinamaad puha vee all ja mõned ostjaki perekonnad pidid oma hütid veele loovutama ja metsa asuma.

Elanike arv Ob'i kallastel oli tähtsusetu, arvestades siinse looduse mahutavusega ja kuna tegeleti peamiselt kalandusega, polnud metsiku looduse vastu kellelgi huvi. Muidugi vaid niipalju, et nagu ikka, on kalamees ka jahimees ja metsas on palju loomi. Matkamehe väsinud silmad märkasid peamiselt rabadikke soonõmmedega, pajupõõsaid, kuiva kanarbikku ja okaspuid kõrgemal maastikus. Iga hästikasvava puu kõrval seisis teine, kandes kõdunemise tundemärke. Noor rohi kannatas vana, möödunud aastase kulu rohkusest ja terved aasad olid jõulis rohkem tuhkhallid kui rohelised. Kured, metspardid ja haned olid ainukesed nähtavad elusolevused. Siljarski ja Surguti kahesaja verstasel vahemaal oli ainult kolm vene küla, sest ostjakid, moodustades enamuse elanikkonnast, elasid peamiselt harujõgede ääres või lõid oma suvihütid Ob'i väiksematesse soppidesse, kus nad oma primitiivsete kalastusvahenditega paremini läbi lõid kui suurtel jõgedel.

Castren veetis Surgut'is aega siiski 24. septembrini, olles tegevuses ümberkaudsete ostjakkide koelemurrete uurimisega ja siis sõitis Ob'i mööda 800 versta üles kuni Narõm'ini. Enamus kalureid olid jõekallastelt juba ära kolinud ja surmavaikust katkestas vaid üksik kiirelt vastuvoolu sõudev ostjakipaat.

Õnneks ilm oli ilus, vähemalt matka esimestel päevadel, jõekaldad rohelised, linnud laulsid puie otsas ja päikesekiired särasid Obi laial vetepeeglil, mis elustas muidu nii monotoonset sõudmist.

Peale Narõm'is veedetud pehme Siberi talve, ja õppinud rohkem ostjakkide murdeid, jätkas Castren järgmisel kevadel oma uurimismatka Tomski kaudu Krasnojarski, Jenissei ääres, kuhu ta jõudis aprillis 1846.

Varsti aga tõttas ta Jenissei äärsete suguvõsade juurde, olles tutvunud nende veljedega Obi ääres. Juunist juulini ta kirjanduslikud otsimised hoidsid teda Turushansk'is, kus — kuigi põhja poolaarjoone all — oli väga palav ja palju sääski. Kui saabus august, andis lähenev talv endast märku. Külm põhjatuul puhus lehed puielt, kalamehed tõmbusid metsadesse ja linnud lendasid soojematele aladele. Ka Castren lahkus, ent hoopis vastassuunas, kadudes Jenissei põhjapoolsematele tühimaadele. Turushanskist allpool voolas jõgi nii laisalt, et vastutuulega tuli paati kaldalt koertega edasi tirida, mis oli aeglane matkaviis ja päeva jooksul jõuti vaid viis kuni kümme miili edasi. Rändajal jätkus aega silmata vasakul jõekaldal pajusid ja paremal pool okasmetsa ja jääpanke.

Umbes 365 versta Turushanskist oli Plashina, väikse samojeedisuguharu kalastuskeskus, kus ta viibis kolm nädalat. Ta valis omale kolmest hütist, millistest terve keskus koosnes, parima. Et oma märkmeid kirja panna, pidi ta pirruvalgel isegi päeval kirjutama, kuna aken oli nii väike ja ähmane. Siit „uhkest" peatuskohast jõge mööda alla jõudis ta oma samojeedikeele jälitamise hoos Dudinkasse ja novembris Tolstoi Noss'i. Viimase osa matkast tegi ta „balok'is" või kinnises saanis, kaetud põhjapõdranahkadega.

Pärast üheksat saaniaheldet päeva jõudis ta Tolstoi Nossi, mis koosnes neljast viltuvajunud hütist. Siin ta veetis jälle mõned nädalad pirrutule valgusel, sest päike ilmus taevalaotusse viimati novembris ja päeva tähistas vaid ta kauge kuma keskpäeva ümber.

Jaanuaris leiame ta tagasiteel Turushanskisse, kus pärast kuuekuulist viibimist kaugel polaarjoone taga tundras tundus talle kõik palju vastuvõetavam kui enne. Turushansk võis hoobelda vähemait igapäevase päikesevalgusega, mida kohati võis näha ka ust avamata, kuna neljal hoonel olid isegi klaasiga aknad.

Jõudnud Turushanskisse kannatas ta hamba- ja reumaatiliste valude all, kuid aegamööda reisis haigest peast Jenisseiski, kuhu ta jõudis 3. aprillil 1847, olles tee peal, viletsale tervisele vaatamata, jätkanud oma ülesmärkmete kirjutamist ostjakkide kohta. Tundes ennast Jenisseiskis natuke paremini ja olles kord juba siia maailmanurka sattunud, ületas ta Sajaani mägestiku, et külastada mõningaid samojeede Vene piiri taga.

Täitnud oma ülesande, uuris ta rahvusi Põhja-Jäämerest Altai põhjalikult soome rassi metsikuid kõrgustikkudeni. See oli ülesanne, mis võttis talt tervise ja võibolla ka elu. Ta suri 42-aastasena ja teda leinasid tuhanded soomlased, kes õigustatult pidasid ta varast surma rahvuslikuks kaotuseks.

SAMOJEEDID

Laplaste naabreid, samojeede, on praegu säilunud umbes 35.000. Dr. Hartwigi andmetel olid nad veelgi rohkem eemaldatud tsivilliseeritud ühiskonnast. Põhja- ja Lääne-Siberi metsikumad tundrad ja laaned olid nende koduks. Oma põhjapõdrakarjadega rändasid nad üle paljaste kõnnumaade Valge mere idakallastelt Chatanga pangasteni või küttisid piirituis metsades Obi ja Jenissei vahel. Läbikäimine venelastega piirdus aastalaatade külastamisega sellistes armetutes asundustes nagu Obdorsk ja Pustosersk. Ristiusu misjonärid olid juba ammu toonud jumalasõna lapi hüttidesse, kuid enamus vähemõnnelikest samojeedidest pooldasid risti asemel vankumatult oma esiisade ebausku. Nad uskusid kõigevägevamasse olendisse, Num'i või Jilibeambaertjesse, kes elab õhus ja nagu vanasti Jupiter, saadab alla äikest, vihma ja lund. Kuna jumal oli neile otseselt nähtamatu, ei palvetanud ega ohverdanud nad talle. Peale Num'i oli palju alamaid vaime või puuslikke, kes otseselt sekkusid inimese vajadustesse.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Õhtuti HI. 7-2017 või 929-3425

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

Toimetusele saadetud kirjandus

TULEHOIDJA nr. 4 — 1976. Uuel numbril on jõuluvälimus ja -sisu. Sellekohased on jõulujutt „Õnnelik väike jõulukuusk", „Püha öö" ja mõningaid muistseid jõulu- ja uusaastakombeid. „Tulehoidja" 30-aastane juubeliaasta tegijate koosseis ja „papa" H. Jõe fotol. Kirjanditevõistluse tagajärjed: M. Teose auhinnatud töö „Eestlaste tulevikulootusi mineviku taustal", intervjuu gaider Linda Leibakuga, noorte elu Austraalias, Kanadas, USA-s ja Rootsis koos nende AK-dega ja teksti täiendavate fotodega. Lisaks mitmesuguseid võistlusi, ristsõna, mõistatusi, nooremate oma nurk, skautlike noortejuhtide tähtpäevad, uue näidendivõistluse väljakuulutamine, K. Truuverti auhinnatud jutustus „Minu lemmikinimene" ja lõpuks kaks kurba sõnumit. Ajakirja aastakäigu lehekülgede arv on 176 ja eriti viimases numbris on paljugi neile noortele lugeda, kes ei kuulu skautlikku organisatsiooni.

HIIU nr. 3 — 1976. Hiidlaste teadete vahendaja on kasvanud 32-leheküljeliseks ajakirjaks, mis oma kolmandas numbris tahab minevikku ehitama hakata ja toimetus kutsubki appi neid kel on midagi minevikust rääkida. Uues numbris E. Vrageri luuletus „Torm", krooonikat hiidlastest võõrsil, L.W. ülevaade „Ülemaailmne hiidlaste kokkutulek Baltimore'is 9. juulil 1976", „Hiiu tütarlaps valgusetoojaks . . .", L. Vahtrase pikk ja põhjalik ülevaade „Hiiumaa laevajuhtidest", alates diplomita meestest, järgnevad metsakaptenid, kipparid, ligisõidu tüürimehed, ligisõidu kaptenid, kaugesõidu tüürimehed ja kaugesõidu kaptenid — kõik kenasti tähestikulises järjekorras. Lõpuks veel laevameistrid. Edasi K. Roots vestleb Kärdla õpilasajakirja sünnist ja kujunemisest, antakse hiiu huumorit, T.N. luuletus „Uus päev", jutustus Odrama Jaanist ja Mõte Mihklist, tutvustatakse kolme hiiu naist, Elnalt on mälestuskild „Kas mäletad?" ja Piilu kirjutab isikuja kohanimedest Kõrgesaares. Nende vahel veel lühemaid augutäiteid.

Stokholmi eesti lasteaias käib 44 eesti keelt kõnelevat last. Peale nende töötab grupp eesti keelt mittevaldavaid lapsi. Need käivad seal pärast lõunat erigrupina keele harjutamiseks. Lasteaed peetakse ülal omavalitsuse kulul. Selle eelarve on 1976/77. a. 146.000 rootsi krooni. Osavõtumaksuna lisandub veel päevas 6 kr. lapselt. Juhatajaks on Erna Klemmer, keda abistavad kasvatajana Silvi Somp ja mängudelaulude saatjana Yvonne Lumila.

Uue kokaraamatu populaarsus ületab lootused

Uus trükk tuleb välja veebruaris — Pilk Los Angelesi eestlaste jõulupidustustele

LOS ANGELES (VE) — Ajalehtede read ja televisioon teatavad, et idarannikul on ettenägemata külmad ilmad, pidevalt alla nulli. Raske on seda uskuda, kui vaatad oma aeda ja näed nii palju õitsevaid lilli ja apelsinipuid täis kollast vilja. Täna nälteks näitab kraadiklaas 85 kraadi, igati basseinimõnusid nauditav päev. Siiski paari tunnilise autosõidu kaugusel võib nautida mägedes lund, olgugi, et seda valget vatti on sel aastal väga vähe ja talvekuurordi omanikud on mures oma majandusliku olukorra pärast.

Jõuluvana Los Angelese eesti noorte keskel Täienduskooli jõulupuul. Foto: Liisa Ann Kald

Soe ilmastik ei pidurdanud eestlaste jõulukoosviibimisi Los Angeleses ja neid oli detsembrikuus iga nädalal erinevate organisatsioonide korraldusel mitu. Esimeseks oli Pensionäride Klubi korraldatud omavaheline koosviibimine kohvilauas jõulupuu küünalde säras. Mõned päevad hiljem korraldas Los Angelese Eesti Naisklubi jõulumüügi Eesti Majas. Naisklubi juhatus muutis osa Eesti Maja suurest saalist ja lavast kohvikuks. Lava ees ja laval asetsesid nelja inimese lauad, kus jõulumüügi külalised said maitsta sooje suppe peenleivaga ja torte kohviga. Müügil oli heegeldatud, kootud ja tikitud esemeid, rahvariides nukke ja patju, maale, heliplaate ja raamatuid.

Müügile tuli ka äsja trükist ilmunud eesti ja ingliskeelne eesti kokaraamat.

Viivi Piirisild, kes on raamatu koostaja, korraldas müüki ja tihti tuli raamatutele ka oma nimi sise kirjutada. Paari tunni jooksul müüdi ära ligi 250 raamatut.

Oli näha, et kaasmaalased pidasid lugu eesti käsitöödest ja raamatutest ning neid osteti hulgaliselt. Jõulumüügile oli tulnud niipalju rahvast, et auto parkimisala ja kõik ümbruse tänavad olid täis eestlaste autosid. Kokaraamatu müük on edenenud väga hästi ning vastukõla kaasmaalastelt on olnud väga hea. Tosinate viisi on tulnud kirju, kus mainitakse, et raamat on väga hästi koostatud, mitmekesine, retseptid selgelt kirjutatud, illustratsioonid väga ilusad ja raamat nägusa välimusega ning ajakohane. Ka on öeldud mitmelt poolt, et raamatud lähevad kui „soojad saiad". Hea arvustus on ka tulnud ameeriklastelt ja nii võttis üks suurem ameerika raamatukauplus Los Angeleses ka raamatu müügile. Vana-aasta õhtuks oli esimene trükk (1940 raamatut) kõik ära müüdud ja uusi tellimisti üle 500.

Alustati uue trükiga ja see saab valmis veebruari kuus.

Jõulukoosviibimisi tähistasid veel EELK LA Kogudus ja rahvatantsutrupp ja segakoor koosviibimistega Eesti Majas. Los Angelese Eesti Täienduskooli jõulupuu toimus rahvarohkelt Eesti Majas 19. detsembril. Kooliõpilased esitasid jõulupõimiku „Jõulupakid". Tänavu õppis täienduskoolis 17 õpilast, neist kõige noorem 3- ja kõige vanem 10-aastane. Neli last tulevad perekondadest, kus koduseks keeleks ei ole eesti keel.

Jõululaupäeval oli Hollywoodi kirik kaunistatud kaunilt jõulupuu, paljude punaste jõululillede ja küünaldega. Õpetaja Rein Negro jõulukõne teemaks oli „Jõulude vägi" ja Los Angelese Eesti Segakoor esitas R. Toi „Jõululaulu" ja M. Miido „Jeesuse sünd". Liturgiilisest jumalateenistusest võttis osa 287 palvelist, nende hulgas külalisi ida-rannikult ja Kodu-Eestist. Teenistusele järgnes traditsiooniline heade pühade soovimine sõpradele ja tuttavatele kiriku esisel platsil ning siis tõttas igaüks oma koju, mõnel ees 60-miiline autosõit.

Teisel pühal 26. detsembril tähistasid oma 50 a. kuldpulma Hedda ja Aelxander Lall oma tütre Ethel ja tema abikaasa Ivar Nõu kodus North Hollywoodis. Hedda ja Alexander Lall abiellusid Tallinnas 26. detsembril 1926. a. Pühavaimu kirikus ja neid laulatas paari õpetaja Tallmeister.

Lallid on olnud aktiivsed mitmetes eesti organisatsioonides Los Angeleses.

Mõned aastad tagasi asusid nad oma kuldseid päevi veetma Big Bear Lake. Hedda Lalli, kes oli aastaid tegev Los Angelese Eesti Naisklubis, tervitas Naisklubi nimel abiesinaine Viivi Piirisild ja andis talle üle vastava pühendusega Los Angelese Eesti Naisklubi väljaantud kokaraamatu. Segakoori poolt andis lilli Meta Lipp. Lallisid käisid arvukalt tervitamas sõbrad ja tuttavad. Kohal viibis ka tütar Monika Arizonast ja lapselapsed.

Los Angelese eestlaste pidustused lõppesid hoogsa uue-aasta vastuvõtuga Eesti Majas, kus vahuveini saatel võeti vastu 1977.

Kõigi nende pidustuste kõrval toimus ka töökoosolekuid. Nii korraldas Eesti Rahvuskomitee Ühendriikides peavolinik Lõuna-Californias Avo Piirisild ERKÜ korraldusel noorsootegelaste koosoleku, kus arutati Noorte Aastaga ühenduses olevaid küsimusi.

Otsustati, et noorte aasta peab olema noorte korraldatud, kuid noortele tuleb anda mõningaid ideesid kava koostamiseks.

Koosolekul mainiti, et noored võiksid korraldada kirjandus- ja luuievõistluse, referaatõhtuid noortele huvitavatel teemadel, noorte spordiolümpiamängud ja noortelaagri, välja anda rahvatantsu instruktsioonide raamatu, koostada ja välja anda kogu lühinäidendeid noortele ettekandmiseks, elustada „Kirikooli" eesti keele õppimiseks ja propageerida Tiina Fiimi näitamist.

Detsembrikuus tähistas ka skautüksus „Tulehoidja" skautlikku emadepäeva. Piduliku koonduse avas üksuse juht nskm. Elmar Koik tervitustega. Üksuse vanem nskm. Avo Piirisild andis üle nooremskautmasteri kaelaräti ja vilenööri üksuse abijuht Valdur Taelale. Järgnes eriala edutamismärkide üleandmine skautidele.

V. P.

On saabunud aeg uute uiskude proovimiseks. New Brunswicki lapsed tõttavad lähema järve äärde kui neil tuleb tahtmine nautida Kanada kõige populaarsemat spordiala.
New Brunswicki Department of Tourism'i foto

100 aastat prof. T. Lemba sünnist

Väärikas aktus New Yorgis endiste õpilaste kaastegevusel

NEW YORK (VE) — Uus kultuuri-sesoon algas näärikuu 16. päeval sisuka kontsert-aktusega N. Y. E. Majas, millega tähistati — pisut hilinenult — eesti esimese kontsert-pianisti prof. Teodor Lemba sajandat sünniaastapäeva. Korraldajaina toimusid E. Kultuurfond Ühendriiges ja E. Helikunsti Keskus.

Lahkunu mälestuseks süüdatud küünal valgustas fotosid, mis pärinesid prof. Lemba 80. sünnipäeva tähistavalt õhtult New Yorgis. Filmikroonika sellest märkimisväärsest tähtpäevast näitas roosidest ja oma endiseist õpilasist ümbritsetud vanameistrit nobeda-sõrmeliselt mängimas Chopini „Minutivalssi".

Tollal saabus juubilar New Yorki oma auõhtule koos abikaasaga kaugelt Kanada piirilt, Montana osariigist, kus mõlemad töötasid muusika-pedagoogidena.

Aastanumbriks kirjutati siis — 1956... Ka nüüd oli kohal arvukalt Theodor Lemba endisi õpilasi. Praalivast roosisülemist oli kummatigi saanud tagasihoidlik kannikesekimp kõnepuldil.

Kontsert-aktuse avas E. Kultuurifondi esimees Villi Kangro, tutvustades eesti muusika suurkuju. Ka tervitas ta aukülalisi Th. Lemba miniat Maryt ja pojapoega Theot. Samas tegi ta ka teatavaks E. Kultuurfondi 1976. aasta kultuuriauhinna saaja, kelleks osutus tunnustatud kirjandusteadlane-kriitik mag. Mall Jürma. Kohalviibiv laureaat võttis selle meeldiva üllatuse ja au vastu tänusõnadega, tõotades oma „pisipanust" jätkata.

Aktuseköne teemal, „Prof. Theodor Lemba — Eesti kontsertpianismi rajaja ja kujundaja", pidas E. Helikunsti Keskuse esimees Juta Kurman, iseloomustades Lembat kui „eesti esimest akadeemilise hariduse ja rahvusvahelise tasemega hiilgavat kontsertpianisti... ja eesti rahvusliku iseteadvuse suurt õhutajat, kelle epohhiloov elutöö interpreedina ja järelgenerats'oone kujundava pedagoogina-organisaatorina eesti kultuuriajalukku on jätnud sügavaid jalajälgi".

Kõneleja peatus Th. Lemba väga mitmetahulisel muusikalisel pärandil, andes esmalt lühiülevaate õhkkonnast ja oludest, milles Lemba üles kasvas.

Samuti tema esimestest sammudest muusikavallas; õpinguist Peterburgi konservatooriumis stipendiaadina ja alusepanemist kolmest Lembast, Theodorist, Arturist ja Ludmillast koosnevale „muusikadünastiale". Haaravalt käsitles Juta Kurman perioodi, mil algas Lemba tähelend kontsertpianistina Euroopa kuulsuste poolt rikutud suurlinnades. Kriitikud iseloomustasid Lembat kui hiilgavat virtuoosi. Eesti ainsa virtuoos-pianistina oli Lemba siis „staari konstellatsioonis, kes sütitas ja vaimustas meie rahvast, eriti aga meie noorsugu". Kõneleja põimis oma kõikeammendavasse ettekandesse ka rea ülihuvitavaid väljavõtteid arvustusist ja Lemba muusikaisiksust kajastavaist retsensioonidest. Ka leidis põhjaliku käsitluse tema viljakas töö E. V. Tallinna Konservatooriumi klaveri-osakonna professorina-dekaanina ja „Päevalehe" asjaliku muusikakriitikuna. Sest hoolimata peadpööritavast edust kontsertlaval siirdus Lemba järkjärguliselt ikka rohkem ja rohkem järeltuleva muusikapõlve kasvatamise alale.

Juta Kurman andis ka südamliku ja isikupärase ülevaate meie esimese kontsertpianisti elust Ameerikas ja tema viimsest käigust Long Islandist, kus ta siis elunes, Eesti Majja viiulikunstniku Celia Aumere kontserdile 1962. aasta kevadel.

Suur kunstnik-pedagoog puhkab nüüd kaunil eesti kalmistul, majesteetse Hudsoni jõe kaldal.

Mälestuste ja kaduvikuvallas viibiv kuulajaskond toodi tänapäeva tagasi ühe prof Lemba kunagise parema õpilase Lydia Palsi poolt. Omalajal vallutas see pianist Lydia Kass-Antoni nime all mitmeid kontsertlavasid ja on oma võimed otse imetlusväärselt säilitanud. Ta esitas oma pedagoogi lemmikkomponiste, romantikuid Chopini ja Liszti hingestatult ja suure tehnilise üleolekuga.

Selleks, et oma armastatud õpetaja mälestuseks esineda, ületas Lydia Pals 4600 kilomeetrilise vahemaa, saabudes kaugelt Lääne-Kanadast, Edmontonist, kus ta on Alberta Kolledzhi muusikaõppejõuks.

Oleks võrratult huvitav seda omaaegset E. V. Kultuurkapitali stipendiaati, kelle üheks välismaiseks õpetajaks oli kuulus Walter Gieseking, kuulata iseseisva kontserdiga.

Kontsert-aktuse sisutajaiks oli teisigi Lemba lemmikõpilasi. Neist esitas Ludmilla Kent-Mandel vene heliloojate Tshaikovski ja Borodini loomingut. Esines veel Dagmara Norak-Roose — Debussy, Rahmaninovi ja Artur Lemba klaveripaladega. Lemba silmatera, Asta Riivald-Jurich, piirdus seekord oma abikaasa Heinz Riivaldi saatmisega, kes laulis Udo Kasemetsa, Maimu Miido ja Jüri Mandre väga nõudlikke, publikule täiesti tundmata laule, olles heas vormis nagu alati.

Prof. Lemba pojapoeg Theo, kes omab erihariduse poliitiliste teaduste alal ja on üks noorema sugupõlve energilisemaid rahvuslikke tegelasi, esitas mälestuskillukesi oma vanaisast.

Ta kasvas nimelt oma vanaisa käe all, kuna ta isa Viktor viidi ära mobilisatsiooni korras.

Loeti ette ka mõningaid telegramme endistelt Lemba õpilastelt, mis olid saabunud Münchenist, Venetsueelast ja mujalt.

Sisuka ja nostalgilise kontsert-aktuse lõpetas Kultuurifondi juhatuse liikme Mall Jürma sõnavõtt. Viimane tänas Lemba loodud muusika traditsioone edasikandvaid aktuse sisustajaid, asjatundlikku kõnelejat ning lund ja külma trotsivat rohkearvulist publikut.

Läks ajalukku seegi kordumatu tähtpäev — nukratoonilisemalt kui eelmine Theodor Lemba suurpäev, tema 80 sünnipäev, 20 aastat tagasi.

K. T.

Eesti teadlasi välismaadel

Hiljuti toimus Turus Soome ja N. Liidu majandusajalooline teaduslik konverents. N. Liidu delegatsiooni koosseisus olid ka Eesti Teaduste Akadeemia Ajaloo Instituudi ajaloodoktor Raimo Pullat ja ajaloodoktor Enn Tarvel. Mõlemad esinesid ettekannetega.

R. Pullat käis hiljuti ka Berliinis, kus ta viibis Ida-Saksamaa Teaduste Akadeemia Majanduse Ajaloo Instituudi kutsel, kui instituut pühitses oma 20. aastapäeva. R. Pullat esines ettekandega nii instituudis kui ka Greifswaldi ülikoolis.

Teaduslikul lähetusel olid veel E. Teaduste Akadeemia Küberneetika Instituudi automaatikasektori grupjuht R. Tavast. Kümne päeva jooksul tutvus ta Tampere, Oulu ja Helsingi ülikoodidega esinedes ka loengutega tehnoloogiliste protsesside modelleerimise ja juhtimise alal.

Esto-Atlantisel uus juhatus

Esto-Atlantise Noortekoor pidas harjutuse vaheajal oma asjaajamiskoosoleku, millel olulisema punktina päevakorras oli uue juhatuse valimine. Esinaiseks valiti Anne-Liis Meigo, sekretäriks Katrin Rooman ja laekuriks Tiina Kobin-Davis.

Võib olla Teie ei ole veel saanud või tagastanud
EESTI KUNSTIDE KESKUSE
Eesti kunstipärandi registreerimise lehte, siis palume seda küsida ja tagastada: EKK, 86 Ellis Park Rd. Toronto, Ont. M6S 2V5
Tel. 766-0203

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 3. veebruaril 1977 — Thursday, February 3, 1977

KIREV MAAILM

KOKSIDE (Belgia) → Meie nuriseme kui meie kiri on teel viibinud vahel kuu aega, aga mis me siis teeme kui juhtub nii, nagu oli hiljuti Belgias, kus Julia Clinckelaillie sai kirja Inglismaalt oma mehelt, mis oli kirjutatud I maailmasõja ajal. Postiametnik ütles, et selle aegluse põhjuseks on olnud ebatäpne aadress ja see ei läinud mitte kohe Belgiasse, vaid eslalgul Prantsusmaale kus oli 60 aastat. Pärast sõja lõppu oli mees aastakümneid kodus ja suri 30 aastat tagasi.

CHICAGO — Kreeka päritoluga ameeriklane George Zervas võeti abitöölisena tööle ühte Chicago toiduainetekauplusse. Sellest kirjutati ajakirjanduses, kui oli teatavaks saanud, kui vana Zervas on. Ta on 101-aastane. „Aga kui ma oleksin seda arvu nimetanud tööle asumisel, oleksid ettevõtjad mind liiga vanaks pidanud," teatas Zervas.

TEL AVIV — Jeesuse suguelu kirjeldava filmi valmistajale taanlasele Jörgen Thoresenile ei antud viisat filmimiseks Piibli maa audentsetes paikades. Thoreseni filmikavatsused on seni põrganud mitme riigi valitsuste vastuseisule. Nii Inglismaa, Prantsusmaa, Lääne-Saksa ja filmi valmistaja kodumaa Taani on filmimised oma pinnal keelustanud. Iisraeli siseminister ütles, et Iisrael keeldus viisa andmisest kuna ta kardab sellega pahandada maailma kristlasi.

DÜSSELDORF — „Minu teosed peavad vaatajat vapustama!" hüüdis Lääne-Saksa kunstnik Otto Dresler. Ja tõepoolest, vaatajad, kes nägid neid „teoseid" Düsseldorfi laadal korraldatud ekspositsioonis, hakkasid värisema. Dressler koostab oma kollaazhid... tükeldatud laipadest. Kohalik anatoomiainstituut protestis inimeksha sellise mõnitamise vastu. Kuid prokoratuur lükkas instituudi protesti tagasi, teatades, et Dressler pole seadust rikkunud.

STOKHOLM — Riigi Metsadevalitsus on leidnud, et metsa kasvatamine Rootsis toimub alla ootuste aeglaselt. Umbes 60% metsadest kasvab halvemini, kui seda võis arvata. Kuna metsaraiumine kogu aeg kipub kasvama, tekitab halb juurdekasv tõsiseid probleeme. Arvatakse, et üheks halva metsakasvu põhjuseks on Rootsis viimastel aastatel valitsenud kuiv ilmastik, eriti kevadeti ja suveti.

BUENOS AIRES — Argentiina valitsus on valmistanud ette tuhandeid aakreid põllumaad, et asustada sinna Rodeesiast toodavaid 1000 valget elanikku, kes peavad lahkuma kui mustade enamuse valitsus kord võimule pääseb. See varutud piirkond asub Salta provintsis, üle tuhande miili Buenos Airesest põhjas. Mõned valged rodeeslased on viimastel aastatel juba Lõuna-Ameerikasse asunud.

ROOMA — Termiidid ründavad Palermot. Itaalia ajalehe „Corriere della Sera" teatel termiidid sõna otses mõttes ründasid Sitsiilia pealinna Palermot. Nende „erilise tähelepanu" objektiks sai Pitre muuseumi etnograafiline kollektsioon, mis koosneb sitsiillaste unikaalsetest kunsti-, ajaloo- ja folklooridokumentidest. Aplad kahjurid on juba hävitanud osa dokumente. Linnaelanikud on mobiliseeritud võitlusse putukatega.

VIIN — Kõige karmim pakane pärast 16 aastat on tekitanud Austria laevandusele suurt kahju. Doonau jõgi on kohati jääkaane all, mistõttu on katkenud laevaliiklus Regensburgi ja Passau vahel. Raskendatud on Linzi ja Viini vaheline laevaliiklus. Mitmes Doonau sadamas on kaubalaevad jäävangistuses.

Täna on juttu

Kus kellad, seal kodu

Uus Valamo on leidnud uue asukoha süda-Soomes

Valamo kloostrisaared Laadogas olid omal ajal inimestele ligitõmbavad ja teatud mõttes isegi muinasjutuliseks palverännakukohaks. Siis tuli sõda ja tormilised poliitilised sündmused purustasid selle kogu põhjapoolse Euroopa nimekama ortodoksiühiskonna aastasadade jooksul kestnud õitseaja. Kõik näis kaotatuna, aga ometi veel mitte kõik.

....Süda-Soome, Heinävee Papinniemele on kolmekümne aasta jooksul tõusnud uus Valamo, mis just nüüd on saavutamas üht kauaoodatud eesmärki. Taeva poole tõusevad uue kiriku äärejooned, kõrgemale kuldne kuppel, mille tipus kuldne rist, kus asuvad vanad Valamo kaunihäälelised kellad.

„Suur on see päev, mil saime näha oma risti jälle õiges kohas. Meil puudus kirik ja omal viisil selle ehitamine oli meie pagulasteekonna peamine eesmärk," selgitab üks kloostri elanikest.

Väikseks on vennaskond jäänud.

Neist 200-st mungast, kes omal ajal Laadoga saartelt lahkusid, on ainult 6 veel järel.

Rahva vähesus on siiski tihendanud ridasid ja tugevdanud omavahelist mõistmist. 84-aastane Simfariani juhtimisel on vennaskond võinud näha paremaid aegu koitvat mitmes suhtes. Üldised piirjooned on paranenud ja uusi juurdetulijaid on olemas. Praegu on noorim 25-aastane Herman ja suvel sai munga ristimise ameeriklane vend Antoni, 33-aastane mees, kes kaks aastat tagasi saabus Soome Austinist Texasest.

Sageli viibib pastormunk Savva oma mälestustes vanas Valamos. Elavana meenuvad talle mitmed meeldivad sündmused. Juba 1924. aastal läks 12-lapselise Aunuse perepoeg Stepan Konevits kloostrisse, kust ta paar aastat hiljem siirdus Valamosse.

Seal ta sai uue kreekapärase munganime Savva, mis soomendanuna tähendab „sõnakuulelikku poega".

„Ma olen alati sõna kuulanud ja olen sinna läinud kuhu mind on kästud," ütleb jõuluvanahabemega munk, kes lõpliku otsuse kloostrisse jäämiseks tegi 1934. aastal, kuigi tal näis alul olevat „liiga ilmalik iseloom". Noorele mungale anti igasugust tööd. Samuti täitusid päevad kooli- ja koguduse töös, teinekord jalgsirännakuil rändjutlustajana. Laadoga rannaalad, samuti kui Karjala Kannas ja Ida-Karjala said rändavale mungale tuttavaks.

Nüüd istub isa Savva meelsasti uue Valamo rannal ja silmitseb oma ees avanevat Juojärve selga. Mitu suve on möödunud sellest, kus isa Savva ise oli veel kalu narrimas, sest astma ja halge südame sunnivad nüüd ettevaatusele. Mehele, kes aastaid on vana Valamo kalastajamunk, on see muidugi kurvaks paratamatuseks.

„Oh seda aega kui püüdsime Laadoga laineil oma lõhepaadiga! Kergelt tuli võrku siig ja teised kalad, peamiselt siiski lõhe," meenutab Savva. „Kaunis oli siis purjetada tagasi koju kui lained laulsid paadi ninas ja kloostri kellad kutsusid — samad kellad, mis nüüd helisevad Heinävee Papinniemel," meeleolutseb ta.

Praeguste kellade arv ja nende kogu on palju väiksem kui oli vanas Valamos.

Uue Valamo 13-st kellast suurim kaalub 1600 kg, kui samale vastav kell vanas Valamos ületas 16 tonni. Sõnum on siiski munkadele sama: kus kellad seal on kodu.

Elu Heinävee kloostrikoguduses on suures osas sama kui oli Valamos. Päeva esimene jumalateenistus, kus kasutatakse kas soome või vana kiriku-slaavi keelt, algab argipäevil kell pool 5 hommikul ja lõpeb kell 8. Õhtupoolne jumalateenistus algab kell viis ja kestab kolm tundi.

Vanas Valamos oli Roogasaali kiriku nimeline pühakoda ja sama traditsiooni kohaselt einetavad ka Heinävee mungad kirikus. Sel ajal ja peamiselt just lõuna ajal loeb palvuskorras olev munk tugeva häälega ..vanu pühakirjasid. Liha söögiajal ei sööda, paastuajal ja -päevail ei tarvitata mingeid elavolevuste tooteid. Ka kanamunad ja piim jäetakse söögikavast ära.

Omal ajal Saastamoisen ühingult ostetud maa-alal on Valamo kloostrina läbi teinud ainult väiksemaid muudatusi.

Mungad asuvad endises töölise elamus.

Peahoonesse asetatakse kloostrisse tulevad talgutöölised. Aastati on külastajate arv sundinud suurendama turistide teenidust, mida kloostris korraldavad tsiviilisikud.

Võõrastele ringkäiku giidina juhib sageli Kuopio ortodoksliku papiseminari õpilane.

Sel ajal tutvustatakse muuhulgas ajutise kirikuga, mis ehitati 30 aastat tagasi kaht aita üheks ümberehitades.

See on siiani täitnud oma ülesande ja selle suure väärtusega esemete hulgas on muuhulgas 650 aasta vanune konevitsa „imesid tegev ikoon", mis nüüd uue kiriku valmimisel leiab koha uues kirikus.

Vanad traditsioonid, palve, jumalateenistus ja töö täidavad kloostrivendade argipäeva. Lühiajaliselt kloostris viibival matkajal on raske jõuda selgusele neist tundeist, mis seal valitsevad.

Parem olevat tulla kloostrisse ilma grupita ja tutvuda seal pikemalt elu ja inimestega.

Nii elavad omamoodi pagulastena edasi ka kuulsa Valamo kloostri elanikud, nende usk ning traditsioonid. Kirikukellade helinas aga leiavad nad tunde, mis neid uue asukohaga seob.

Nalja

Abielunaine purjus mehele:

„Karlutt! Juba jälle oma nina põhja ajanud."

„Ära sõima! Mulle on küllaldaseks karistuseks, kui näen su larhvi topelt."

o

Noor abielupaar sõidab partylt koju. Naine ütleb autos mehele: „Vaata seda ilusat kuuvalget õhtut! Kui läheks veel kord armastajate parki, agu meie vanasti käisime..."

Sõidavadki ja armatsevad seal nagu vanasti. Kui mees tahab hakata koju sõitma, palub naine, et mees uuesti kordaks seda ilusat armumängu nagu vanasti. Mees peab jällegi soovi täitma. Nõnda veel kolmas ja neljas kord. Siis kaebab mees:

„Lähme nüüd koju, kallim. Ma tõesti olen nüüd juba väga-väga väsinud.

„Oo-kei," ütleb naine, „Kui see on nii, siis nüüd ma luban, et sa võid meie baby-sitteri autoga koju viia."

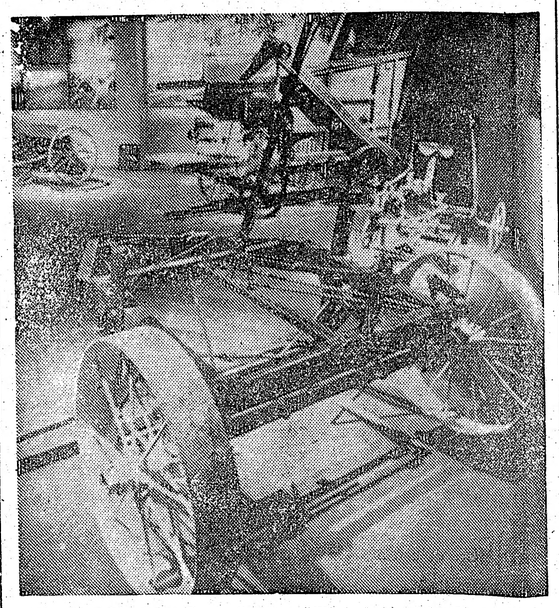

Albertas, Glenbow Centre'is, on säilitatud suured adrad, milledega omal ajal üles künti preeriad ning kujundati Kanadast maailma suurim viljaait.

„Pange selle ehmatuse peale üks kõva lonks, enne kui inspekter tuleb. Mina rüüpasin juba enne rooli taha istumist."

Tallinna viinauimas autojuhid

Tallinna linna autoinspektsioon teatab ühes „Õhtulehe" numbris:

Möödunud reedel ja nädalalõpu kahel puhkepäeval oli Tallinnas 26 õnnetust. Ometi oli laupäeval ja pühapäeval enamik riigisõidukeid garaazhides. Kuuel juhul said kannatada ka inimesed, sealhulgas kaks last.

(Pandagu tähele märkust „riigisõidukite" kohta. Riigiametnike, omavalitsuse ametnike, parteimeeste jne. autod on nimelt Tallinnas ja mujal Eesti linnades suures enamuses. Toim.)

Reedel kell 17.30 jooksis Ristiku tänaval seisva veoauto eest sõiduteele 1973. a. sündinud Valeri Voltshkov. Vasakult lähenenud „Zhiguli" juhile oli see niivõrd ootamatu, et ta ei suutnud otsasõitu enam kuidagi vältida. Poisike sai raskelt vigastada. Paneme järjekordselt lastevanematele südamele, et nad oma pisipoisse ja -tüdrukuid tänaval hetkekski silmist ei laseks. Eriti valvas tuleb olla tiheda liiklusega teede läheduses.

Laupäeva hommikul jäi täpselt samuti Tartu maanteel sõiduauto alla 21. keskkooli 12-aastane õpilane Elina Nõgisto. Tüdruk jooksis teele peatuva bussi eest ja sai löögi bussist mööduvalt autolt.

Pühapäeval kell 14.30 kihutas 6. kutsekeskkooli õpilane 18-aastane Aare Paas „Jawal" Liikati silla juures nii suure kiirusega, et mootorratas kaotas juhitavuse ning paiskus koos juhiga 5 meetri kõrgusest kallakust alla. Väga raskelt vigastatud noormees viidi haiglasse.

Samal päeval põrkas alkoholi pruukinud Arvi Lille (Veevarustuse ja Kanalisatsiooni Tootmisvalitsus) juhitav veoauto Hiiu t. ja Pärnu mnt. ristmikul kokku sõiduautoga, milles istunud sõitja sai kannatada.

Raskelt vigastatuna toimetati valvehaiglasse koondise „Leibur" töötaja Vassili Perfiljev, kes jäi purjuspäi takso alla.

Kirjeldatud õnnetuste üksikasju uuritakse.

Roolist eemaldati 6 viinauimas sõidukijuhti: Evald Summala „Tallinna Autovedude" 1. filiaalist, Jaak Kess koondisest „Eesti Meditsiinitehnika" jt.

Õngitsejate ja Jahimeeste Selts vajab uusi noori liikmeid

Toronto Eesti Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi korraline peakoosolek toimus 30. jaanuaril s. a. Eesti Majas rohkearvulise osavõtjaskonnaga. Peale peakoosoleku avamist esimees Ülo Villmäe poolt mälestati leinaseisakuga surmaläbi lahkunud endist kauaaegset esimeest Leo Lilleberg'i ja aktiivset seltsiliiget Jaan Eier'it.

Peakoosoleku juhatajaiks valiti Juhan Käis ja Kaljo Laanemets, protokollijaiks August Nüüd ja Heino Viiding.

Esitatud aruannetest selgus, et 31. detsembril 1976 oli liikmete nimekirjas 79 liiget, neist liikmemaikse tasunuid 70. Seltsi tegevus pidulike ja sportlike ürituste osas on olnud rohkearvuline ja kõik väga hästi korraldatud.

Tulusid on olnud $1629.66 ja kulusid $1027.29. Seega ülejääk $602.29. Varanduste seis $9295.58, milles rahaline seis $6835.84 ja 2200 dollari väärtuses Eesti Maja aktsiaid. On annetatud „Sõjainvalidide Fondi" $100, toetatud Eesti Täienduskooli ja teisi organisatsioone.

1977. a. tegevuskava koostatud eelmiste aastate eeskujul ja eelarve tulude ja kuludega tasakaalus $1020.

Kuna seltsi on ilmnemas raugastumise tunnuseid, siis leiti vajadus uute noorte liikmete värbamise aktsiooniks.

Kuna seltsis on ilmnemas raudub seltsi asutamisest 20 aastat, otsustati pidulikud üritused 12. märtsil ja 19. novembril korraldada kahekümne aastapäeva tähistamise all.

Aruanded, tegevuskava ja eelarve kinnitati üksmeelselt.

Kuna selts kuulub Ontario Õngitsejate ja Jahimeeste Seltside Liitu, siis otsustati neile, kes soovivad kuuluda liitu, määrata liikmemaksuks 10 dollarit ja neile, kes liidust eemale jäävad, 5 dollarit. Liitu kuuluvad liikmed saavad taşuta igas kuus ajakirja „Angler and Hunter" ning liidu liikmekaart on ühtlasi 200 dollari suurune kindlustuspoliis.

Endisest juhatusest ei kandideerinud Victor Kaldre, kes oli juhatustesse kuulunud alg-aastaist aiates.

Juhatusse valiti: Ülo Villmäe esimehena ja abiesimeestena August Nõmm ja Helmut Riko. Sekretärina kuulub juhatusesse Edward Saar, abisekretärina Leida Laanemets, välissekretärina Hendrik Kask, laekurina Karl Paap, abilaekurina Paul Kunstimees, varahoidjana Fromhold Aadli, abivarahoidjana Albert Lukk ja ametita liikmena Heldur Suurna. Revisjonikomisjoni kuuluvad Juhan Käis, Härm Kore ja Heino Viiding. Aukohtu koosseisu: Härm Kore, Juhan Käis ja August Nüüd.

Esindajaiks Eesti Liit Kanadas juurde valiti Juhan Käis, Heino Viiding ja August Nüüd.

Alates veebruarist 1977 on seltsi aadressiks: c/o Edward Saar, 39 O'Connor Dr., Toronto, Ontario M4K 2K3, telefon, 425-9978.

Liikmemaksude maksmisega on soovitav rutata, eriti neil, kes soovivad saada osa seltside liitu kuulumise hüvedest.

Vastavalt uue juhatuse otsusele toimub kalapüügivõistlus auhindadele Joyland Beachis 19. veebruaril algusega kell 8 hommikul. Kogunemine Kaljo Laanemetsa juures kell 7.30 homm.

Informatsiooni palutakse võtta teadaandena ja kutsena võistlusele.

❶ „Tiina" auhinna kohta ilmus Lakewoodi ajalehe Asbury Park Pressi 27. nov. numbris kirjutis Fred Fov sulest, kus ajakirjanik jutu ajamise alusel E. Martiniga annab ülevaate „Tiina" saamisloost ja peategelastest, märkides, et see on lavastatud ja filmitud eesti immigrantide poolt, kes põgenesid 1944. a. puna-armee eest. Filmi aluseks on A. Kitzbergi „Libahunt". Edmund Martini andmeil film on saadetud ülemaailmselt eestlaste keskustes esitamiseks ja loodetakse sellele soetada ingliskeelsed allpealkirjad, see võimaldaks ka filmi esitamist kohalikule seltskonnale.

Õiendus

Meie ajalehe viimasesse numbrisse on sattunud eksitav viga: viimasel leheküljel avaldatud Eesti Rahvusteater Kanadas foto pole mitte J. Säägi, nagu eksikombel märgitud, vaid fotomees Tommy Tomsoni poolt fotografeeritud.

MÜÜA

KASEKÄSNA

Küsida Andy, tel. 416/259-6892

Aadress: 34, 36th St. Toronto, Ont. M8W 3K9

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu: nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.—
esiküljel	$3.50
tagaküljel	$3.25

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495

2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon 223-0080

„Vaba Eestlases" ilmunud Tommy Tomson'i fotosid saab tellida talitusest või tel.: 423-3558 ja 461-6916.